

ZARZĄDZENIE NR 28/4
MINISTRA PRACY I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 28 kwietnia 1958 r. znak: Ns-8300-3/58

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach szkolenia inwalidów.

(Dz. Urz. M.P. i O.S. z 25. VI. 1958 r. Nr 5, poz. 31)

W związku z postanowieniami uchwały nr 592 Prezydium Rządu z dnia 1 sierpnia 1953 r. w sprawie zapewnienia postępu w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Monitor Polski Nr A-83, poz. 975) zarządza się co następuje:

§ 1. 1. Z dniem 1 września 1958 r. ustala się w Zakładach Szkolenia Inwalidów we Wrocławiu i Poznaniu stanowiska techników bezpieczeństwa i higieny pracy, odpowiedzialnych za stan bhp w tych zakładach.

2. Za stan bezpieczeństwa i higieny pracy w Zakładach Szkolenia Inwalidów w Krakowie i w Przemysłu odpowiedzialni są Dyrektorzy Zakładów, którzy mogą wyznaczyć jednego z nauczycieli do prowadzenia spraw bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. W przypadku, gdy Dyrektor Zakładu Szkolenia Inwalidów w Krakowie lub w Przemysłu wyznaczy nauczyciela odpowiedzialnego za stan bhp, może mu przyznać zniżkę w wysokości 2 godzin nauczania tygodniowo.

§ 2. 1. Obowiązki technika bezpieczeństwa i higieny pracy może pełnić tylko nauczyciel zawodu lub nauczyciel przedmiotu zawodowego, który ukończył odpowiednie przeszkolenie z zakresu bhp, posiada ukończoną co najmniej średnią szkołę zawodową oraz ma co najmniej 5-letni staż pracy zawodowej. Nie może tych czynności pełnić pracownik administracji szkolnej ani pracownik zajmujący kierownicze stanowisko w zakładzie.

2. Nauczyciel pełniący obowiązki technika bhp uzyskuje następującą zniżkę godzin:

- a) w Zakładzie Szkolenia Inwalidów we Wrocławiu — 15 godzin tygodniowo;
- b) w Zakładzie Szkolenia Inwalidów w Poznaniu — 6 godzin tygodniowo.

§ 3. Zakres działania technika bezpieczeństwa i higieny pracy w inwalidzkim szkolnictwie zawodowym określa instrukcja stanowiąca załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 1958 r. Równocześnie traci moc zarządzenie Nr 81 Ministra Pracy i Opie-

ki Społecznej z dnia 5 października 1954 r. Nr Ai 133/32/54 w sprawie powołania w Zakładach Szkolenia Inwalidów i Szkole Przystosowania Zawodowego Głuchoniemych technika bezpieczeństwa i higieny pracy.

Załącznik do zarządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 28 kwietnia 1958 r. poz. 31.

I N S T R U K C J A

**w sprawie zakresu działania technika bezpieczeństwa i higieny pracy
w inwalidzkim szkolnictwie zawodowym.**

§ 1. Do zakresu działania technika bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie szkolenia inwalidów należy:

1) stałe czuwanie nad przestrzeganiem przepisów bhp oraz stosowanie skutecznych środków zapobiegania wypadkom przy pracy uczniów i pracowników;

2) ustalanie wspólnie z kierownikiem warsztatów, nauczycielami i lekarzem warunków technicznych bezpieczeństwa i higieny pracy na poszczególnych stanowiskach przy uwzględnieniu warunków szczególnych, wynikających z inwalidztwa uczniów;

3) inicjowanie i udział w opracowaniu projektów urządzeń zabezpieczających inwalidów przed wypadkami, uszkodzeniami zdrowia lub pogorszeniem stanu istniejącego inwalidztwa;

4) czuwanie nad:

a) zaopatrywaniem uczniów i pracowników w odzież specjalną i sprzęt ochrony osobistej;

b) wydawaniem uczniom i pracownikom środków do mycia;

c) zaopatrywaniem apteczek w niezbędne środki pierwszej pomocy;

d) zaopatrzeniem inwalidów z amputacjami kończyn w niezbędne protezy i końcówki robocze;

5) współpraca z lekarzem zakładowym i lekarzami specjalistami, poradniami higieny pracy i poradniami lekarskimi dla młodzieży szkolnej w zakresie:

a) wykrywania przyczyn wypadków,

b) podniesienia stanu sanitarnego i higieny w warsztatach, szkole, pomieszczeniach usługowych (kuchnia, stołówka, pralnia, kotłownia itd.) oraz w internacie,

c) przeszkalanie uczniów w zakresie niesienia pierwszej pomocy;

6) przeprowadzanie co najmniej raz na miesiąc szczegółowej i systematycznej kontroli stanu technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy w warsztatach szkolnych oraz wszędzie tam, gdzie może zagrażać możliwość wypadków lub uszkodzenia zdrowia (np. w kotłowni, w pralni mechanicznej, w miejscach gdzie używa się gazu, przy transformatorach itp.);

7) udział w naradach produkcyjnych i w posiedzeniach rad pedagogicznych w celu wiązania zagadnień bhp z zagadnieniami produkcyjnymi;

8) udział w opracowaniu planów zaopatrzenia w zakresie bhp;

9) kontrola prawidłowego i celowego wydatkowania funduszy przyznawanych na bezpieczeństwo i higienę pracy;

10) organizowanie szkolenia personelu z zakresu bhp, prowadzenie pogadanek i instruktażu w tym zakresie oraz popularyzowanie tych zagadnień w inny sposób;

11) udział w prowadzeniu badań przyczyn wypadków, przesłuchiwanie świadków wypadku wspólnie z władzami szkolnymi, a w poważniejszych wypadkach — z technicznym inspektorem pracy;

12) prowadzenie statystyki i sprawozdawczości w zakresie wypadków uczniów i pracowników zakładu.

§ 2. Nie należy do obowiązków służby bhp zamawianie, zakup, magazynowanie, konserwacja, rozdział środków bhp (np. odzieży specjalnej, sprzętu ochrony osobistej, urządzeń zabezpieczających przed wypadkami itp.). Czynności te wykonuje administracja zakładu, natomiast technik bhp obowiązany jest do współpracy z administracją jako rzeczoznawca.

§ 3. Do uprawnień technika bhp lub pracownika odpowiedzialnego za bhp w zakładzie szkolenia inwalidów należy:

1) wydawanie poleceń wstrzymania pracy (zajęć szkolnych), w przypadku gdy niezachowanie obowiązujących przepisów w zakresie bhp grozi poważnym niebezpieczeństwem dla życia i zdrowia uczniów; wydanie polecenia musi być uzgodnione z dyrektorem zakładu;

2) wydawanie poleceń usunięcia z użycia narzędzi pracy i przyrządów mogących zagrażać życiu i zdrowiu uczniów;

3) wnioskowanie w sprawie usuwania z pracy tych osób, które w poważnym stopniu naruszają przepisy bhp; dotyczy to w szczególności nauczycieli zawodu nie respektujących przepisów bhp w czasie szkolenia praktycznego;

4) występowanie do dyrektora zakładu z wnioskami o wstrzymanie premii pracownikom warsztatowym, którzy uporczywie wykraczają przeciwko obowiązującym przepisom bhp.

§ 4. W zakładach, w których nie powołano technika bhp uprawnień wymienione w § 3 przechodzą na pracownika, któremu dyrektor zleci nadzór nad stanem bhp w zakładzie.

§ 5. Na nauczycielach zawodu ciąży obowiązek dopilnowania przestrzegania przez uczniów właściwych pod względem bhp metod i organizacji pracy, sprawowanie nadzoru nad stanem wyposażenia technicznego, narzędzi i osłon, nadzór nad właściwym wykorzystaniem przez uczniów wydawanej im odzieży ochronnej, przyborów specjalnych (np. okularów ochronnych przy szlifierce) itp. W szczególności nauczyciele zawodu muszą stanowić dla młodzieży wzór przestrzegania przepisów bhp i posługiwania się urządzeniami ochronnymi.

§ 6. W stosunku do uczniów, którzy uporczywie lekceważą przepisy bhp należy stosować sankcje w formie upomnień, nagan, obniżenia stopni za sprawowanie i szkolenie produkcyjne.

§ 7. Wszyscy uczniowie powinni być ubezpieczeni od wypadków.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 30 lipca 1958 r. (Nr HS-Oa/7/58)

w sprawie zapobiegania wypadkom w szkołach zawodowych.

(Dz. Urz. Min. Oświaty z 11. VIII. 1958 r. Nr 9, poz. 120)

W drugim półroczu ubiegłego roku szkolnego miały miejsce w czasie zajęć praktycznych 3 wypadki śmiertelne uczniów. Na skutek porażenia prądem elektrycznym stracili życie uczniowie z Technikum Mechaniczno-Elektrycznego we Wrocławiu oraz z Zasadniczej Szkoły Elektrycznej w Opolu; na skutek nieodpowiedniego zabezpieczenia urządzeń mechanicznej windy szybowej na budowie poniósł śmierć uczeń Szkoły Przynależności Zawodowej Nr 1 w Warszawie.

Załączone analizy wypadków świadczą o karygodnych zaniedbaniach kierowników warsztatów (szkolenia produkcyjnego), nauczycieli zawodu, dyrektorów szkół, a w szczególności świadczą o braku nadzoru nad młodzieżą powierzona szkołom przez rodziców i państwo.

Myśl o zapewnieniu uczniom bezpiecznych warunków zajęć szkoleniowo-produkcyjnych w warsztatach szkolnych i w produkcyjnych zakładach pracy, o wyrobieniu w nich świadomej dyscypliny bezpieczeństwa i higieny pracy, o nieustępliwej walce

z wypadkami stanowić musi nieodłączną część wszystkich zadań dydaktycznych i pedagogicznych szkoły zawodowej.

W celu rozwinięcia szerokiej, skutecznej działalności zapobiegającej wypadkom, zobowiązuję władze nadzoru szkolnictwa zawodowego oraz pracowników szkół, aby przedsięwzięły wszelkie środki będące w ich dyspozycji.

W związku z tym zarządzam, co następuje:

§ 1. Zawieranie umów o praktyczną naukę zawodu pomiędzy szkołami i zakładami pracy należy obowiązkowo poprzedzać:

a) dokładnym obejrzeniem oddziałów i stanowisk pracy objętych harmonogramami zajęć uczniów,

b) zapoznaniem się z możliwością terminowego wyposażenia uczniów w odzież ochronną i obuwie ochronne oraz sprzęt ochrony osobistej,

c) zapewnieniem przydziału specjalnych środków odżywienia ochronnego oraz środków do mycia wg norm obowiązujących miejscowych robotników,

d) zapewnienia przydzielenia pomieszczenia dla przechowywania odzieży ochronnej oraz jej terminowego prania i napraw.

Do umów należy dołączyć aneksy w postaci skonkretyzowanych zobowiązań kierownictwa zakładów produkcyjnych dotyczących spraw techniczno-organizacyjnych, zapewniających bezpieczne i zdrowe warunki pracy uczniów oraz spraw wymienionych wyżej.

§ 2. Kierownicy warsztatów (szkolenia produkcyjnego) lub ich zastępcy są zobowiązani zapoznać uczniów przed wyjazdem na praktyki z instrukcjami bhp obowiązującymi na działach i stanowiskach pracy wchodzących do harmonogramów zajęć praktycznych, a także dostarczyć uczniom czytelne egzemplarze tych instrukcji.

§ 3. Kierownicy warsztatów (szkolenia produkcyjnego) lub ich zastępcy są obowiązani uczestniczyć podczas instruktażu wstępnego bhp udzielanego uczniom w zakładach pracy i w miarę potrzeby uzupełniać lub pogłębiać ten instruktaż.

§ 4. Dyrektorzy szkół zawodowych, kierownicy warsztatów (szkolenia produkcyjnego), nauczyciele zawodu podczas przeprowadzania kontroli przebiegu praktycznej nauki zawodu obowiązani są zwracać wnikliwą uwagę na stan bhp oraz podejmować bezzwłoczne interwencje u zakładowej służby bhp, u kierownictwa zakładu, a także u rady zakładowej lub POP.

§ 5. Nauczyciele zawodu w szkołach zawodowych obowiązani są dokładnie opracowywać zagadnienia bhp w odniesieniu do każdej tematycznej jednostki lekcyjnej zajęć praktycznych.

Opracowania te powinny być sporządzane na piśmie i tak prze-

chowywane, aby mogły je kontrolować osoby wizytujące, względnie hospitujące przeprowadzanie zajęć praktycznych.

§ 6. Przed przystąpieniem do zajęć praktycznych nauczyciele zawodu obowiązani są skontrolować stan bhp na stanowiskach pracy uczniów oraz spowodować zabezpieczenie tych stanowisk w sposób wykluczający możliwość wypadku.

§ 7. Dyrektorzy szkół i kierownicy warsztatów (szkolenia produkcyjnego), w czasie hospitowania zajęć warsztatowych, obowiązani są zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie przez nauczycieli zawodu i uczniów przepisów bhp oraz sprawdzać prowadzenie przez nauczycieli opracowań bhp przewidzianych w § 5.

§ 8. Niedopuszczalne jest przeprowadzanie zajęć praktycznych bez nadzoru nauczycieli zawodu. Nauczyciel zawodu, który musi opuścić zajęcia powinien być zastąpiony przez innego nauczyciela zawodu, względnie przez kierownika warsztatów (szkolenia produkcyjnego) lub jego zastępcę.

Zobowiązuje się dyrektorów szkół do stosowania rygorów służbowych w przypadkach stwierdzenia nieusprawiedliwionej nieobecności nauczyciela zawodu w czasie zajęć praktycznych, jak również w przypadkach stwierdzenia wykonywania przez nauczyciela zawodu prac nie związanych z jednostką lekcyjną w czasie trwania zajęć z uczniami.

§ 9. Pracownikom produkcyjnym warsztatów szkolnych należy przypomnieć ich obowiązki z zakresu przestrzegania zasad bhp i ostrzec, że za nieprzestrzeganie tych zasad będą stosowane kary przewidziane w regulaminie pracy.

Kierownikom warsztatów zleca się opracowanie regulaminów pracy na podstawie rozporządzenia z dnia 16. III. 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. Nr 35, poz. 324) oraz dopilnowanie zatwierdzenia tych regulaminów przez zarządy okręgowe ZNP.

Regulaminy powinny odpowiadać postanowieniom zawartym w wytycznych załączonych do uchwały nr 327 Rady Ministrów z dnia 16. VIII. 1957 r. w sprawie przestrzegania porządku i dyscypliny pracy (Monitor Polski Nr 70, poz. 352).

§ 10. Uczniowie szkół zawodowych obowiązani są do przestrzegania przepisów i wskazań w zakresie bhp. Kierownicy warsztatów i nauczyciele udzielają uczniom wyczerpujących instruktaży w tym zakresie. Dyrektorzy szkół sprawdzają, czy obowiązujące regulaminy uczniowskie zawierają dość wyraźne wskazania z zakresu bhp. W przypadku braków w tym przedmiocie należy niezwłocznie wprowadzić potrzebne poprawki. Regulaminy te powinny być napisane czytelnie i zawieszane na widocznych miejscach w szkole, względnie w warsztatach.

Dla utrzymania świadomej dyscypliny bhp wśród uczniów należy wykorzystać współpracę komitetów rodzicielskich ze szkołą oraz zebrania rodziców.

§ 11. Kuratoria okręgów szkolnych zarządzają w terminie do 30. IX. 1958 r. zbadanie stanu urządzeń elektrycznych we wszystkich szkołach zawodowych. W tym samym terminie KOS zarządzają komisyjne zbadanie stanu bhp w szkołach elektrycznych i energetycznych z uwzględnieniem technicznego wyposażenia warsztatów i pracowni szkolnych, stanu narzędzi i sprzętu ochronnego, wyposażenia do przeprowadzania prób oraz wszelkich spraw związanych z zapewnieniem dyscypliny bhp. Komisja powinna się składać z kierownika oddziału warsztatów, kierownika właściwego oddziału szkół i inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy.

Niezależnie od tego kuratoria okręgów szkolnych obowiązane są analizować na zebraniach kierowników samodzielnych oddziałów szkolnictwa zawodowego każdy wypadek śmiertelny, inwalidzki oraz wypadki zbiorowe (niezależnie od ich skutków). W wyniku tych analiz szkoły powinny otrzymać odpowiednie zarządzenia. Odpisy zarządzeń oraz sprawozdania z kontroli wykonania tychże zarządzeń należy przekazywać do Głównego Inspektoratu Higieny Szkolnej i Bezpieczeństwa Pracy oraz do zainteresowanych departamentów Ministerstwa Oświaty.

§ 12. Inspektor bhp powinien brać udział we wszystkich konferencjach i zebraniach organizowanych w kuratorium i przez kuratorium, które wiążą się z zagadnieniami bhp.

§ 13. Kuratoria okręgów szkolnych obowiązane są porozumieć się ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich (oddziały wojewódzkie), w celu zorganizowania pomocy nauczycielom zawodu szkół elektrycznych i energetycznych w przygotowaniu się do egzaminów ze znajomości przepisów bhp, tzw. „egzaminów na kategorię bhp”. Kuratoria okręgów szkolnych rozpatrzą potrzebę przeszkolenia uczniów szkół elektrycznych i energetycznych na kursach ratownictwa Polskiego Czerwonego Krzyża.

§ 14. Treść niniejszego zarządzenia, jak również treść załączników do zarządzenia dotyczących opisu i analizy wypadków, które miały miejsce w szkołach zawodowych wymienionych we wstępie zarządzenia, należy podać do wiadomości wszystkich pracowników działu szkolnictwa zawodowego oraz szkół zawodowych KOS.

§ 15. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 30 lipca 1958 r.

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty
z dnia 30 lipca 1958 r. (Nr HS-Oa/7/58)

OPIS WYPADKÓW I ANALIZA ICH PRZYCZYN.

W pierwszym półroczu bieżącego roku kalendarzowego były 3 wypadki śmiertelne uczniów podczas zajęć praktycznych.

I. Na podstawie umowy o praktyki uczniowskie zawartej między kierownictwem Technikum Mechaniczno-Elektrycznego we Wrocławiu a Wrocławskim Zjednoczeniem Elektromontażowym „Elektromontaż” we Wrocławiu, grupa 11 uczniów została skierowana na praktyki na teren Nadodrzańskich Zakładów Przemysłu Organicznego „Rokita” w Brzegu Dolnym, będących w rozbudowie, gdzie między innymi prowadzone były roboty elektromontażowe przez Wrocławskie Zjednoczenie Elektromontażowe. Wypadek nastąpił przy wciąganiu wiązki przewodów typu LG o przekroju $4 \times 16 \text{ mm}^2$ w rurkę stalowo pancerną o $\varnothing 29 \text{ mm}^2$. Przewody stanowiły obwód łączący wyłączniki olejowe przy wirówkach w piwnicy z rozdzielnią elektryczną okapturzoną R3-1 na I piętrze, pozostającą częściowo pod napięciem prądu elektrycznego.

Rozdzielnia ta składa się z dwóch zespołów, z których jeden, zabudowany przy ścianie wewnętrznej budynku, stanowi starą rozdzielnię, a drugi zabudowany w odległości około 1,3 m równoległe do starej, stanowi rozdzielnię nową, będącą w ostatniej fazie budowy. Wiele skrzynek bezpiecznikowych oraz skrzynek podstaw bezpiecznikowych, w których zamontowane są szczęki (dolne w nowej rozdzielni pod napięciem elektrycznym), przy obydwu zespołach rozdzielni było poodkrywanych. W dniu 24 maja 1958 r., tj. w następnym dniu po wypadku, stwierdzono brak zabezpieczenia 21 skrzynek. Napięcie prądu elektrycznego w obydwu zespołach rozdzielni wynosi 220/380 V.

Wciąganie przewodów do skrzynek rozdzielni nowej, ze względu na małą średnicę rurki stalowo pancernej oraz istniejące w tym obwodzie kolanka, było bardzo uciążliwe, wskutek występowania znacznych oporów w zgięciach oraz wskutek tarcia wiązki przewodów o ścianki wewnętrzne rurki. W tej sytuacji wciąganie przewodów odbywało się „na siłę” przez czterech pracowników, którzy, jak to wynika z zeznań, posługiwali się pomocniczym narzędziem w postaci odcinka rury stalowej stanowiącej dźwignię, którą opierano jednym końcem o skrzynkę; drugi jej koniec był naciskany przez pracowników. Ze względu na sprzeczności w zeznaniach, które składali pracownicy „Elektromontażu” i uczeń

Technikum, będący świadkiem wypadku, trudno jest ustalić z całą pewnością, czy w chwili wypadku wiązka przewodów była wyciągana rękami, czy też przy użyciu odcinka rury.

Najistotniejsze jednak braki w zakresie zlekceważenia przepisów bhp są bezsporne, a mianowicie:

1. Praca odbywała się w bezpośredniej bliskości urządzeń znajdujących się pod napięciem prądu elektrycznego, które nie były odpowiednio zabezpieczone, przez co zachodziła możliwość dotknięcia w każdej chwili urządzenia ręką lub inną częścią ciała. Ponieważ objętość między obydwoma zespołami była niedostateczna, osoby tam zatrudnione mogły dotknąć się do odkrytych urządzeń. Same wiązki przewodów nie były pod napięciem.

2. Między zespołami rozdzielni wykonany jest rowek ściekowy, w którym zebrana była woda i błoto, tak, że nogi pracowników zanurzały się w błocie po kostki.

3. Do szeregów podstaw bezpiecznikowych i bezpieczników zainstalowanych w skrzynkach (poodkrywanych) podłączonych było prowizorycznie sześć przewodów siłowych prądu elektrycznego. Przewody te tworzyły pod nogami zatrudnionych płatulinę drutów, o które łatwo było się potknąć.

4. Na stanowisku pracy temperatura wynosiła ok. 30°C, co powodowało nadmierne pocenie się pracowników.

5. Osoby zatrudnione w wymienionych warunkach nie zostały wyposażone w ochrony osobiste. Zarówno pracownicy „Elektromontażu” jak i przydzieleni im do pomocy uczniowie pracowali we własnych ubraniach i obuwiu, a ciągnięte przewody trzymali oburącz gołymi rękami.

6. Na stanowisku między zespołami rozdzielni, na bardzo ograniczonej przestrzeni, znajdowały się w czasie wypadku cztery osoby, co powodowało możliwość wzajemnego potrącania się.

7. Nie wszyscy pracownicy, którym przydzielono do pomocy uczniów, posiadali odpowiednie grupy bhp, uprawniające ich do wykonywania wymienionych robót.

Porażenie nastąpiło wskutek dotknięcia się poszkodowanego ręką do urządzenia będącego pod napięciem prądu elektrycznego. Wskazuje na to opis oględzin zwłok stwierdzający ślad porażenia w postaci pęcherzyka na palcu prawej ręki.

Oprócz wymienionych przyczyn organizacyjno-technicznych są jeszcze inne, bardzo istotne, za które ponosi odpowiedzialność bezpośrednio kierownictwo Technikum Mechaniczno-Elektrycznego we Wrocławiu.

1. Przystępując do spisania umowy o praktyki uczniowskie kierownictwo Technikum nie przeanalizowało warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, mimo że powzięło bardzo ryzykowną

decyzję umieszczenia uczniów w Zakładach Chemicznych, gdzie jest wiele oddziałów i stanowisk pracy szkodliwych dla zdrowia i objętych spisem robót wzbronionych młodocianym w zakładach będących w stanie rozbudowy, gdzie przy nieprzerwanym toku produkcyjnym prowadziło roboty budowlane kilka przedsiębiorstw, co, jak wiadomo, nie sprzyja przestrzeganiu norm bhp.

2. Oddając uczniów na praktyki Technikum nie spowodowało opracowania aktualnego harmonogramu przejść uczniów przez stanowiska pracy, a zaniedbanie to było przyczyną zatrudnienia uczniów w charakterze robotników niewykwalifikowanych (przenoszenie materiałów, pomoc w ciągnięciu przewodów itp.) w warunkach urągających zasadom i przepisom bhp.

3. Przed wyjazdem uczniów na praktyki nie zorganizowano odprawy nauczycieli, którzy mieli nadzorować przebieg praktyk i nie udzielono im szczegółowego instruktażu.

4. Uczniowie przed wyjazdem na praktyki zostali bardzo pobieżnie pouczeni o tym, co będą robić i jakie są ich zadania. Zarówno szkoła jak i przedsiębiorstwo nie dopełniły obowiązku szczegółowego przeszkolenia uczniów w znajomości przepisów bhp i nie doręczyły uczniom instrukcji bhp.

5. Kierownictwo Technikum zaniedbało wykonywania nadzoru nad uczniami — uczniowie przyjechali do fabryki bez nauczyciela. Szkoła nie zainteresowała się rozstawieniem uczniów na stanowiskach pracy, stosunkiem do nich nadzoru zakładowego i robotników oraz zapewnieniem im bezpiecznych warunków praktyki.

II. Nauczyciel zawodu w Zasadniczej Szkole Elektrycznej W Opolu w dniu 8. III. 1958 r. około godziny 9,00 przystąpił z grupą sześciu uczniów do przeprowadzania zajęć praktycznych w ramach jednostki lekcyjnej — montaż instalacji elektrycznej. Zajęcia odbywały się w sali pracowni elektrotechnicznej i w przyległym do niej, połączonym drzwiami, pokoju przygotowawczym. W pokoju tym, ogrzewanym, suchym, z podłogą parkietową, znajduje się na ścianie przylegającej do pracowni tablica stycznikowa nieobudowana, z dostępnymi otwartymi stycznikami.

Trzech uczniów otrzymało polecenie wykuwania rowków i przygotowywania rurek bergmanowskich w pokoju przygotowawczym, w odległości ok. 2 m od tablicy stycznikowej. Czwarty uczeń miał pilnować, aby pozostali uczniowie nie podchodzili do tablicy. Pozostali dwaj uczniowie cementowali bolce i zamocowywali tablice demonstracyjne w pracowni elektrotechnicznej.

Czynności wyznaczone uczniom nie nasuwają zastrzeżeń z punktu widzenia ochrony pracy. Wchodzą one do programu nauczania i nie są objęte spisem robót wzbronionych młodocianym.

Uczniowie byli zapoznani z działaniem tablic rozdzielczych oraz z niebezpieczeństwem grożącym przy dotykaniu części znajdujących się pod napięciem. Niezależnie od tego nauczyciel ostrzegł przed tym niebezpieczeństwem rozpoczynając lekcję (zeznał to uczniowie), ponadto ustawił on szafę tak, aby odseparować uczniów od tablicy i wyznaczył im przejście za szafą. Szafa nie zamykała drogi do styczników w sposób wykluczający dostęp.

Kiedy uczniowie rozpoczęli pracę, nauczyciel przystąpił do czynności niezwiązanej z lekcją — do kontroli połączeń w tablicy stycznikowej, w której już wcześniej wykrył błędy. W tym celu załączył napięcie i przechodził do tablicy sterującej znajdującej się w pracowni, oddalając się o ok. 2 m od głównego wyłącznika. Za każdym razem nauczyciel ostrzegał uczniów o załączaniu napięcia.

W ten sposób przebiegały zajęcia do godziny 12,30. Uczeń pilnujący dostępu do tablicy stycznikowej zwolnił się w tym czasie i wyszedł do lekarza. Nauczyciel pozostał w przyległej pracowni. Korzystając z tego jeden z uczniów, pracujących w pokoju przygotowawczym, odszedł ze swojego miejsca pracy i docisnął palcami stycznik, którego działanie sprawdzał nauczyciel przez zacisk na tablicy sterującej. Najpewniej nie mogąc się oderwać i nie panując nad swoimi ruchami uczeń dotknął drugą ręką do stycznika, który również znajdował się pod napięciem. Kiedy nauczyciel wyłączył napięcie — twierdzi on, że wrócił gdy drugi i trzeci zacisk nie zadziałały — uczeń zrobił jeszcze krok w jego kierunku i upadł. Nauczyciel z pomocą uczniów zastosował natychmiast sztuczne oddychanie. W parę minut po wypadku ratował ucznia lekarz szkolny, a następnie pogotowie ratunkowe.

Biegły zakładu medycyny sądowej stwierdził na podstawie sekcji zwłok, że zgon nastąpił wskutek porażenia prądem elektrycznym.

Bezpośrednią przyczyną materialną śmierci ucznia było dotknięcie przez niego do styczników tablicy rozdzielczej znajdującej się pod napięciem prądu zmiennego o wysokości 380 V.

Obok tego trzeba widzieć cały zespół przyczyn i okoliczności związanych z wypadkiem, a mianowicie:

- 1) nieprzestrzeganie zasady dokonywania prób przy napięciach obniżonych do wartości gwarantującej bezpieczeństwo pracy;
- 2) wypuszczenie z warsztatu tablicy stycznikowej bez kontroli technicznej, z wadliwymi połączeniami i bez obudowy (z odkrytymi stycznikami);
- 3) wyznaczenie zajęć praktycznych w miejscu, gdzie występowały zagrożenia;

- 4) wykonywanie przez nauczyciela zawodu czynności niezwiązanych z jednostką lekcyjną;
- 5) niezapewnienie dostatecznego nadzoru nad uczniami pracującymi w miejscu, gdzie znajdowały się źródła zagrożenia;
- 6) brak dyscypliny bhp;
- 7) samowola ucznia.

III. W dniu 21. VI. 1958 r. około godziny 10,30 dwaj uczniowie tynkarscy Szkoły Przynsposobienia Zawodowego Nr 1 w Warszawie, pracujący na budowie Warszawskiego (przemysłowego) Zjednoczenia Budowlanego Nr 1, samowolnie weszli do pomieszczenia, w którym znajdowało się urządzenie napędowe mechanicznej windy szybowej, a mianowicie: silnik elektryczny, wciągarka i wyłącznik elektryczny.

Wciągarka była połączona z silnikiem pasem. Urządzenie było przygotowane do ruchu.

Operator opuścił chwilowo swoje pomieszczenie. W tym momencie poszkodowany usiadł na pasie transmisyjnym łączącym wciągarkę z motorem, po czym drugi uczeń, jak twierdzą świadkowie, dla żartów włączył prąd.

Poszkodowany został odrzucony siłą odśrodkową, uderzył głową o belkę konstrukcji podstawy wciągarki, a następnie wpadł pod koło cierne, gdzie złącze pasa uderzyło go w głowę. Koledzy poszkodowanego wyłączyli dopływ prądu.

Po upływie kilkunastu minut było na budowie pogotowie ratunkowe. Lekarz stwierdził zgon.

W czasie wypadku nie było na budowie instruktora i nauczyciela zawodu, którzy sprawowali opiekę nad uczniami z ramienia szkoły, nie było także nikogo, kto by ich zastępował.

Dochodzenie powypadkowe wykazało cały szereg wykroczeń w zakresie bhp, które przyczyniły się do zaistnienia wypadku, a mianowicie:

- 1) pomieszczenie dla operatora mechanicznej windy szybowej nie miało drzwi i ściany były tylko częściowo oszalowane, wskutek czego uczniowie mieli możliwość dostania się do wewnątrz, co stwarzało warunki przychylne do powstania wypadku;
- 2) operator opuszczając na chwilę swoje stanowisko (obsługiwał jednocześnie windę i betoniarkę) nie stworzył takich warunków, w których uruchomienia silnika byłoby niemożliwe — praktycznie powinien on wyłączyć bezpiecznik;
- 3) pas łączący silnik z kołem ciernym nie był osłonięty — zeszcicie go było nieprawidłowe;
- 4) brak było skrzynki przy wyłączniku;
- 5) lina w części poziomej od krążka dolnego do bębna wciągarki nie była odpowiednio zabezpieczona;

6) brak było tablic ostrzegawczych i tablicy maksymalnego obciążenia.

Obok wymienionych zaniedbań natury organizacyjno-technicznej bardzo zasadnicze przyczyny wypadku wypływają z zaniedbań kierownictwa i pracowników szkoły, a mianowicie:

1) brak nadzoru nad uczniami — nauczyciel zawodu został odwołany przez dyrektora technicznej szkoły do wykonywania ubocznych zajęć organizacyjnych, a instruktor wyszedł wcześniej z budowy nie zapewniając sobie zastępstwa — nie mając nadzoru uczniowie pozwolili sobie na samowolę i wybryki;

2) pojmując jednostronnie sprawę zapewnienia uczniom frontu robót kierownictwo szkoły nie zatroszczyło się dostatecznie o zapewnienie warunków bhp na budowie;

3) nauczyciel zawodu nie prowadził odpowiedniego instruktażu bhp i nie otrzymywał w tym kierunku uwag osób przeprowadzających hospitacje;

4) kierownictwo szkoły nie rozwijało kolektywnej pracy nad wyrabianiem u uczniów poczucia dyscypliny opartego na rozumieniu spraw bhp;

5) w organizacji roku szkolnego kierownictwo szkoły zaniedbało powołania służby bhp;

6) kierownictwo szkoły nie zorganizowało szkolenia bhp dla pracowników szkoły przewidzianego zarządzeniem Ministra Oświaty z dnia 6 listopada 1957 r. (Nr HS-Oa/5/57), wskutek czego pozbawiło ich pomocy dydaktyczno-pedagogicznej w zakresie bhp.

W sprawach wypadków zostały natychmiast wszczęte dochodzenia prokuratorskie. Techniczni inspektorzy pracy związków zawodowych wystąpili do prokuratorów terenowych o objęcie dochodzeniem także niektórych pracowników szkół.

Za nieumyślne spowodowanie wypadku śmiertelnego lub wypadku poważnego uszkodzenia ciała, w warunkach zawinionego braku dbałości o bezpieczeństwo i higienę pracy, grozi odpowiedzialność z art. art. 230, 235, 236 i 237 K.K., które przewidują kary więzienia do 5 lat.

Niezależnie od tego techniczni inspektorzy pracy wdrożyli postępowanie karno-administracyjne, w celu wymierzenia pracownikom zakładów produkcyjnych oraz szkół kar pieniężnych za wykroczenia przeciw obowiązującym przepisom bhp. Techniczny inspektor pracy we Wrocławiu zastosował je w stosunku do kierownictwa Technikum (w osobach dyrektora, wicedyrektora i zastępcy kierownika warsztatów — kierownik warsztatów chorował w czasie organizowania praktyk), a w Opolu i w Warszawie w stosunku do nauczycieli zawodu.

W wyniku dochodzeń powypadkowych władze nadzoru szkolnego zdjęły ze stanowiska kierownika warsztatów w Zasadniczej Szkole Elektrycznej w Opolu, przeniosły ze stanowisk kierowniczych na stanowiska nauczycieli dyrektora i wicedyrektora SPZ Nr 1 w Warszawie oraz wyłączyły ze szkolenia produkcyjnego nauczyciela zawodu (instruktor został ukarany przez administrację przemysłową), ponadto zdecydowano potrącić wymienionym pracownikom z SPZ Nr 1 oraz tamtejszemu kierownikowi szkolenia produkcyjnego dodatki wychowawczo-przemysłowe za okres 3 miesięcy.

Zastosowanie rygorów służbowych w stosunku do pracowników Technikum Mechaniczno-Elektrycznego we Wrocławiu odpowiedzialnych za złą organizację praktyk uczniowskich pod względem dydaktycznym i bhp jest w toku.

SZKOLENIE W ZAKRESIE BHP

ZARZĄDZENIE NR 25 PREZESA RADY MINISTRÓW

z dnia 12 lutego 1958 r.

zmieniające zarządzenie z dnia 5 lipca 1954 r. w sprawie zasad organizowania, prowadzenia i finansowania kursowego doszkalania zawodowego*).

(Monitor Polski z 20. II. 1958 r. Nr 11, poz. 67)

§ 1. W zarządzeniu nr 160 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1954 r. w sprawie zasad organizowania, prowadzenia i finansowania kursowego doszkalania zawodowego (Monitor Polski z 1954 r. Nr A-67, poz. 849, z 1955 r. Nr 36, poz. 351 i z 1956 r. Nr 79, poz. 957) § 18 otrzymuje brzmienie:

§ 18. 1. Pracownicy delegowani na kursy doszkalania zawodowego, trwające dłużej niż 400 kursogodzin, otrzymują przez okres przebywania na kursie ryczałt w wysokości ostatniego uposażenia netto, z tym że wysokość ryczałtu nie może przekroczyć sumy 900 zł miesięcznie. Poza tym mają oni prawo do otrzymania zasiłku rodzinnego według obowiązujących przepisów.

2. Pracownicy delegowani na kursy doszkalania zawodowego, trwające krócej niż 400 kursogodzin, otrzymują z zakładów pracy za czas przebywania na kursie wynagrodzenie obliczone na zasadach obowiązujących przy wypłacie wynagrodzenia za czas urlopu oraz bezpłatne zakwaterowanie na czas trwania kursu.

3. Pracownicy, wymienieni w ust. 1 i 2, delegowani na kursy doszkalania zawodowego:

- a) uprawnieni do pobierania zasiłków rodzinnych na trzech lub więcej członków rodziny korzystają przez okres przebywania na kursie z bezpłatnego wyżywienia w ośrodkach kursowych,

*) Stosuje się również do organizowanych kursów z zakresu bhp.

- b) uprawnieni do pobierania zasiłków rodzinnych na dwóch członków rodziny ponoszą 30% kosztów swego wyżywienia w ośrodkach kursowych,
 - c) uprawnieni do pobierania zasiłków rodzinnych na jednego członka rodziny ponoszą 50% kosztów swego wyżywienia w ośrodkach kursowych,
 - d) nie uprawnieni do pobierania zasiłków rodzinnych korzystają z wyżywienia w ośrodkach kursowych na zasadzie całkowitej odpłatności.
4. Nauczyciele delegowani na trwające krócej niż 400 kursogodzin kursy organizowane dla nauczycieli korzystają przez okres przebywania na kursie z bezpłatnego wyżywienia w ośrodkach kursowych.
5. Ryczałt i zasiłki rodzinne dla pracowników delegowanych na kursy doszkalania zawodowego wypłaca jednostka zatrudniająca delegowanego pracownika.
- Ryczałt i zasiłki rodzinne pracowników spółdzielni produkcyjnych delegowanych na kursy doszkalania zawodowego wypłacają ze swoich kredytów ośrodki kursowe'.
- § 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia .

ODZIEŻ SPECJALNA, SPRZĘT OCHRONY OSOBISTEJ I ŚRODKI DO MYCIA

UCHWAŁA NR 33 RADY MINISTRÓW

z dnia 11 lutego 1958 r.

o zmianie przepisów w sprawie zasad przydziału odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej dla pracowników cywilnych zatrudnionych w wojsku i w Służbie Więziennej

(Monitor Polski z 20. II. 1958 r. Nr 11, poz. 66)

§ 1. W uchwale nr 78a Rady Ministrów z dnia 5 marca 1957 r. w sprawie poprawy zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną, roboczą, sprzęt ochrony osobistej i umundurowanie (Monitor Polski Nr 30, poz. 206) wprowadza się następujące zmiany:

1) po § 14 dodaje się § 14a w brzmieniu:

„§ 14a. Niniejszą uchwałą stosuje się w zakresie zaopatrywania pracowników cywilnych zatrudnionych w jednostkach (zakładach, instytucjach) wojskowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej, w Wojskach Wewnętrznych i w Służbie Więziennej ze zmianami wynikającymi z przepisów uchwały nr 93 Prezydium Rządu z dnia 22 lutego 1956 r. w sprawie zasad przydziału odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej dla pracowników cywilnych zatrudnionych w wojsku (Monitor Polski z 1956 r. Nr 17, poz. 245 i z 1957 r. Nr 6, poz. 35)”;

2) w § 15 skreśla się na końcu kropkę i dodaje się zdanie: „oraz § 1 uchwały nr 93 Prezydium Rządu z dnia 22 lutego 1956 r. w sprawie zasad przydziału odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej dla pracowników cywilnych zatrudnionych w wojsku (Monitor Polski z 1956 r. Nr 17, poz. 245 i z 1957 r. Nr 6, poz. 35)”.

§ 2. W § 6a uchwały nr 93 Prezydium Rządu z dnia 22 lutego 1956 r. w sprawie zasad przydziału odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej dla pracowników cywilnych zatrudnionych w wojsku (Monitor Polski z 1956 r. Nr 17, poz. 245 i z 1957 r. Nr 6, poz. 35) skreśla się wyrazy „w Milicji Obywatelskiej”.

§ 3. Wykonanie uchwały porucza się Ministrom Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 16 kwietnia 1957 r.

ZARZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA

z dnia 16 kwietnia 1958 r. (Nr EH.191-1/58)

w sprawie ustalenia tymczasowych resortowych norm należności odzieży i obuwia roboczego

(Dz. Urz. Min. Zdrowia z 30. IV. 1958 r. Nr 8, poz. 33)

Na podstawie § 10 ust. 1 pkt 6 uchwały Nr 78a Rady Ministrów z dnia 5 marca 1957 r. w sprawie poprawy zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną, roboczą, sprzęt ochrony osobistej i umundurowanie (Monitor Polski Nr 30, poz. 206) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się tabele tymczasowych resortowych norm należności i zużycia odzieży i obuwia roboczego (zwane dalej „tabelami należności”), stanowiące załączniki nr 1—13 do zarządzenia.

2. Tabele o których mowa w ust. 1, obejmują stanowiska pracy kwalifikujące się do międzyresortowych norm odzieży roboczej. Ustalone zarządzeniem niniejszym resortowe normy należności dla tych stanowisk będą obowiązywać do czasu ustalenia norm międzyresortowych.

3. Tabele podają okres zużycia odzieży (obuwia roboczego) liczony w latach.

4. Pracownikowi wydaje się jedną sztukę (parę) odzieży (obuwia roboczego). Jeżeli pracownikowi przysługuje więcej sztuk (par) odzieży lub obuwia roboczego, wówczas w rubryce pionowej, dotyczącej danego rodzaju odzieży (obuwia roboczego), zamieszczony jest ułamek, w którym licznik oznacza liczbę sztuk (par) odzieży (obuwia roboczego), a mianownik okres zużycia.

5. Symbol minus („—”) oznacza brak uprawnień do danego rodzaju odzieży (obuwia roboczego).

§ 2. 1. Przydzielone przez zakład pracy odzież i obuwie robocze po upływie ustalonego okresu zużycia przechodzi na własność pracownika.

2. Jeżeli umowa o pracę zostanie rozwiązana przed upływem okresu zużycia, pracownik może albo zwrócić pobraną odzież lub obuwie robocze albo też zapłacić różnicę wartości.

3. Obliczanie różnicy wartości należy dokonywać według następującego wzoru:

$$X = \frac{a \cdot b}{c}$$

x — oznacza kwotę, którą pracownik powinien zapłacić,
a — wartość odzieży, lub obuwia roboczego w dniu wydania,
b — liczbę dni brakujących do okresu zużycia,
c — okres zużycia (w dniach) według tabeli należności.

§ 3. W razie całkowitego zniszczenia odzieży lub obuwia roboczego przed ustalonym okresem zużycia nie z winy pracownika, zakład pracy obowiązany jest wydać nową odzież (obuwie) roboczą, zaś w razie częściowego zniszczenia — dokonać naprawy.

§ 4. 1. Fakt i stopień zniszczenia odzieży lub obuwia roboczego powinien być protokolarnie stwierdzony przy współudziale pracownika odpowiedzialnego za sprawy bhp przez komisję kasacyjną w składzie ustalonym instrukcją nr 50/55 Ministra Zdrowia z dnia 23 września 1955 r. w sprawie znakowania bielizny, jej obiegu i kasowania w jednostkach budżetowych resortu zdrowia (Dz. Urz. Min. Zdr. Nr 19, poz. 98).

2. Okres zużycia odzieży i obuwia roboczego, należy obliczać od dnia ich wydania w stanie nowym.

§ 5. 1. Osoby, pozostające na leczeniu w zakładach zamkniętej opieki zdrowotnej, a wykonujące w ramach terapii zajęciowej taką samą pracę jak pracownicy zakładu otrzymują te same co pracownicy sorty odzieży i obuwia, ale jako odzież ochronną.

2. Przepis § 2 nie ma w tym przypadku zastosowania.

§ 6. Wszystkie jednostki organizacyjne resortu zdrowia obowiązane są prowadzić kartotekę odzieży i obuwia roboczego według wzoru stanowiącego załącznik nr 14 do zarządzenia.

§ 7. Naprawa odzieży i obuwia, jak również pranie odzieży roboczej należy do pracownika, któremu odzież (obuwie) przydzielono.

§ 8. Pracownik traci uprawnienia do otrzymywania odzieży i obuwia roboczego z chwilą przyznania mu umundurowania.

Utrata uprawnień obejmuje sorty odzieży i obuwia roboczego, objęte umundurowaniem.

§ 9. 1. Odzież i obuwie robocze może być wydane tylko pracownikom, z którymi zawarto umowę o pracę na czas nieokreślony.

2. W okresie próbnym nie należy wydawać pracownikom odzieży i obuwia roboczego.

§ 10. Dla pracowników rolnych zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych resortu zdrowia, obowiązują normy należności i zużycia odzieży i obuwia roboczego ustalone przez resort rolnictwa.

§ 11. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załączniki do zarządzenia — patrz str. 167.

ZARZĄDZENIE MINISTRA OŚWIATY

z dnia 28 czerwca 1958 r. (Nr HS-Oa/5/58)

w sprawie zaopatrzenia w odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej uczniów szkół zawodowych podległych Ministrowi Oświaty

(Dz. Urz. Min. Oświaty z 20. VIII. 1958 r. Nr 10, poz. 130)

Na podstawie §§ 10 i 12 uchwały Nr 78a Rady Ministrów z dnia 5 marca 1957 r. w sprawie poprawy zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną roboczą, sprzęt ochrony osobistej i umundurowanie (Monitor Polski Nr 30, poz. 206) w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Nauczycielstwa Polskiego zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustala się tabelę, stanowiącą załącznik do niniejszego zarządzenia, odzieży i sprzętu ochrony osobistej dla uczniów szkół zawodowych, odbywających zajęcia praktyczne w warsztatach szkolnych wyodrębnionych w gospodarstwa pomocnicze.

§ 2. Odzież ochronna (ubranie dwudzielne drelichowe albo płaszcz drelichowy lub kombinezon drelichowy i nakrycie głowy) wydawana jest bezpłatnie w użytkowanie uczniom klas pierwszych z rozpoczęciem roku szkolnego, jako przydział na okres szkolenia. Odzież ta po ukończeniu szkoły przez ucznia przechodzi na jego własność.

Uczniowie otrzymują na czas zajęć praktycznych sprzęt ochrony osobistej przewidziany na poszczególne stanowiska pracy w grupach zawodów i specjalności, zgodnie z tabelą, o której mowa w § 1 niniejszego zarządzenia.

§ 3. Rodzice, prawni opiekunowie uczniów i sami uczniowie są obowiązani do reperacji i prania odzieży ochronnej otrzymanej przez uczniów w użytkowanie na okres szkolenia.

Konserwację i dezynfekcję sprzętu ochrony osobistej oraz dezynfekcję odzieży ochronnej przeprowadza warsztat szkolny ze

środków własnych planowanych na ten cel w swoim preliminarzu (planie finansowym). To samo dotyczy prania odzieży zanieczyszczonej szkodliwymi dla zdrowia substancjami względnie pyłami, parami i gazami.

§ 4. Zakup odzieży ochronnej i sprzętu ochrony osobistej dla uczniów dokonywany jest przez warsztat szkolny zgodnie z obowiązującymi przepisami ze środków obrotowych warsztatu szkolnego.

§ 5. Zarządzenie nie dotyczy uczniów szkół zawodowych, którzy mają zapewniony przydział odzieży i sprzętu ochrony osobistej przez zakład pracy na podstawie zarządzenia Nr 136 Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 VIII 1951 r. w sprawie wzoru umowy pomiędzy szkołą a zakładem pracy o praktyczną naukę zawodu (Monitor Polski Nr A-81, poz. 1123).

Szkoły obowiązane są dopilnować, aby uczniowie odbywający zajęcia szkoleniowo-produkcyjne w zakładach pracy byli zaopatrzeni w odzież i sprzęt ochrony osobistej zgodnie z tabelami odzieży i sprzętu ochrony osobistej obowiązującymi dla danego zakładu.

§ 6. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 września 1958 r.

Załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty
z dnia 28 czerwca 1958 r. (Nr HS-Oa/5/58)

Tabela odzieży i sprzętu ochrony osobistej dla uczniów szkół zawodowych

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzętu ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
1	Betoniarz-zbrojarz	Z-01 BUDOWLANA Ubranie dwudzielne Ubranie watowane Kurtka przeciwdeszczowa Rękawice wzmocnione skórą Beret	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
2	Cieśla	Ubranie dwudzielne drelchowe Ubranie wátowane*) Rękawice ciepłe wzmocnione brezentem*)	*) przy pracach na otwartej przestrzeni w temperaturze poniżej 5°C.
3	Dekarz	Kombinezon drelchowy. Beret Buty dekarzkie przeciwpoślizgowe Okulary przeciwo-pryskowe Pas bezpieczeństwa*) Ubranie wátowane**)	*) przy pracach na wysokości **) przy pracach na otwartej przestrzeni w temperaturze poniżej 5°C.
4	Hydraulik- -instalator	Kombinezon Ubranie wátowane Rękawice brezentowe Buty gumowe do kolan Beret	
5	Malarz	Ubranie drelchowe Czapka lub beret	
6	Murarz	Ubranie drelchowe Ubranie wátowane*) Czapka drelchowa Rękawice drelchowe Fartuch brezentowy	*) jak w punkcie 2
7	Sztukator	Ubranie dwudzielne Beret Nakolanniki Obuwie na drewnianych spodach	
8	Zdun	Ubranie dwudzielne Obuwie na drewnianych spodach Fartuch frontowy	
9	Aparatowy przem. chem.	Z-02 CHEMICZNA Ubranie drelchowe Fartuch igelitowy Obuwie chemiczno- -odporne	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
10	Laborant chemik	Rękawice igelitowe (lub gumowe kwasoodporne)	
		Płaszcz drelichowy lub ubranie drelichowe	
		Fartuch igelitowy	
		Rękawice igelitowe	
11	Farbiarz tkanin	Ubranie dwudzielne	*) wydawane w razie potrzeby przy pracach mokrych.
		Czapka	
		Fartuch gumowy	
		Buty gumowe*)	
		Obuwie na drewnianym spodzie	

Z-03 GRUPA DRZEWNA

12	Bednarz	Ubranie dwudzielne Beret
13	Galanteria drzewna	Ubranie dwudzielne Fartuch frontowy drelichowy Beret
14	Kołodziej	Ubranie dwudzielne drelichowe Fartuch skórzany lub brezentowy Furażerka
15	Koszykarz	Ubranie dwudzielne Beret
16	Lutnik	Płaszcz drelichowy Beret
17	Stolarz	Ubranie dwudzielne Fartuch frontowy drelichowy Beret
18	Rzeźbiarz-snycerz	Ubranie dwudzielne Beret
19	Tapicer	Ubranie dwudzielne Beret

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
Z-04 ELEKTROENERGETYCZNA			
20	Elektromonter	Kombinezon drelichowy lub ubranie dwudzielne Beret Rękawice dielektryczne Kalosze dielektryczne Pas ochronny (bezpieczeństwa)*)	*) przy pracach na wysokościach
21	Elektromechnik	Kombinezon drelichowy lub ubranie dwudzielne Beret Kalosze dielektryczne	
22	Elektroenergetyk	Kombinezon drelichowy Beret Rękawice dielektryczne Kalosze dielektryczne Pas ochronny (bezpieczeństwa)*)	*) przy pracach na wysokościach
Z-05 FOTO I KINOTECHNICZNA			
23	Kinooperator	Płaszcz drelichowy Beret	
24	Produkcja i obróbka materiałów światłoczułych (Fototechnik)	Fartuch igelitowy Beret Rękawice gumowe Okulary ochronne przeciwsłoneczne Ubranie kwasoodporne*)	*) odzież dyżurna stosowana tylko do prac z kwasami
Z-07 ŁĄCZNOŚCI TECHNICZNEJ			
25	Radiomonter	Płaszcz drelichowy Beret Rękawice dielektryczne*)	*) odzież dyżurna

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
26	Monter teletransmisji	Ubranie dwudzielne Beret Rękawice dielektryczne*)	*) odzież dyżurna
27	Telemonter łączeniowy	Ubranie dwudzielne Beret Rękawice dielektryczne*)	*) odzież dyżurna
Z-08 MECHANICZNA			
28	Brązownik	Ubranie dwudzielne Beret	
29	Blacharz	Kombinezon Beret Obuwie przeciwpoślizgowe*) Pas bezpieczeństwa*)	*) przy pracy na dachu lub na wysokościach
30	Frezer	Kombinezon Beret Okulary ochronne Fartuch igelitowy*)	*) przy pracach z płynem chłodzącym
31	Galwanizer	Kombinezon Beret Buty gumowe Fartuch gumowy Rękawice gumowe	
32	Grawer	Ubranie dwudzielne Beret	
33	Kowal	Ubranie dwudzielne Fartuch skórzany Okulary ochronne Furażerka Obuwie na drewnianych spodach	
34	Kowal robót artystycznych	— " —	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
35	Mechanik precyzyjny	Ubranie drelichowe lub płaszcz Beret	
36	Mechanik maszyn biurowych	Ubranie dwudzielne Beret	
37	Optyk — mechanik	Płaszcz drelichowy Beret	
38	Ślusarz	Ubranie dwudzielne lub kombinezon Beret	
39	Spawacz	Kombinezon impregnowany ognioodporny Beret Fartuch skórzany dla spawaczy Rękawice skórzane dla spawaczy Tarcza lub osłona odchylna*) Okulary Nagolenniki skórzane	*) dla spawaczy elektrycznych
40	Tokarz	Kombinezon Beret Okulary ochronne Fartuch igelitowy*)	*) przy pracy z płynem chłodzącym
41	Traktorzysta — mechanik	Kombinezon Ubranie watowane Pilotka Furażerka Buty filcowe Buty gumowe Rękawice brezentowe wzmocnione skórą Pas przeciwwstrząsowy Okulary szoferskie	
42	Zegarmistrz	Płaszcz drelichowy	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
		Z-09 MINERALNA	
43	Ceramik artystyczny	Ubranie dwudzielne Beret	
44	Dmuchacz szkła laborant	Ubranie dwudzielne Beret Fartuch skórzany Okulary	
45	Hutnik szkła	Ubranie dwudzielne lub płaszcz Czapka drelichowa Okulary ochronne Rękawice	
46	Kamieniarz	Ubranie drelichowe Ubranie watawane*) Rękawice drelichowe wzmocnione brezen- tem Okulary przeciwod- pryskowe	*) przy pracach na otwartej przestrzeni w temperaturze poni- żej 5°C
47	Malarz ceramik	Ubranie dwudzielne lub płaszcz Beret lub chustka*)	*) dla uczennic
48	Szlifierz szkła optycznego	Płaszcz, ubranie dwudzielne lub kom- binezon Beret, chustka lub siatka Palce gumowe lub rękawiczki	W zależności od ro- ku nauczania. Ręka- wy płaszcz spinane wokół przegubu ręki
49	Zdobnik szkła	Ubranie dwudzielne drelichowe Beret lub chustka*)	*) dla uczennic
		Z-10 ODLEWNICZA	
50	Modelarz	Spodnie drelichowe z szelkami Beret Trzewiki na skór- gumie	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
51	Formierz — odlewnik	Ubranie dwudzielne Czapka drelichowa lub beret Rękawice drelichowe lub azbestowe Obuwie odlewnicze Nakolanniki skórzane Okulary ze szklami barwnymi Okulary przeciwo-pryskowe Koszula flanelowa	
Z-11 ODZIEŻOWA			
52	Bielizniarz (ka)	Płaszcz płócienny biały	
53	Hafciarka — koronkarka	Płaszcz płócienny biały	
54	Krawiec konfekcji przemysłowej	Płaszcz drelichowy	
55	Krawiec miarowy damski (lekkie kraw.)	Płaszcz drelichowy	
56	Krawiec miarowy damski (ciężkie kraw.)	Płaszcz drelichowy	
57	Krawiec miarowy męski	Płaszcz drelichowy	
58	Krawiec odzieży regionalnej	Płaszcz drelichowy	
59	Modniarka	Płaszcz drelichowy	
Z-12 POLIGRAFICZNA			
60	Chemigraf	Ubranie dwudzielne Beret Fartuch igelitowy Rękawice igelitowe Okulary gumowe	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
61	Fotograf reprodukcyjny	Płaszcz roboczy Beret	
62	Introligator	Płaszcz drelichowy Beret	
63	Kopista	Płaszcz drelichowy Beret	
64	Maszynista typograf.	Kombinezon lub ubranie dwudzielne Beret	
65	Maszynista offsetowy	Kombinezon lub ubranie dwudzielne Beret	
66	Retuszer	Płaszcz drelichowy Beret	
67	Składacz ręczny	Płaszcz drelichowy lub ubranie dwudzielne Beret	
		Z-13 SPOŻYWCZA	
68	Cukiernik	Bluzka płócienna biała Spodnie płócienne białe Czapka płócienna biała Fartuch frontowy płócienny biały	
69	Masarz	Czapka lub chustka Fartuch igelitowy, gumowy lub impregnowany	
70	Mleczarz	Bluzka biała Spodnie drelichowe	Buty gumowe przy pracach z płynem i jego pryskaniem
71	Młynarz	Kombinezon drelichowy lub ubranie dwudzielne białe Beret	Kombinezon przy maszynach

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
72	Piekarz	Ubranie dwudzielne Czapka płócienna Przedni biały fartuch Drewniaki	
73	Przetwórstwo owoców i warzyw	Ubranie dwudzielne płócienne białe Beret lub czepek Fartuch gumowy lub igelitowy Buty gumowe	Fartuch i buty gumowe należy wydawać przy pracy z wodą
		Z-14 SKÓRZANA	
74	Cholewkarz	Fartuch frontowy drelichowy	
75	Garbarz	Ubranie drelichowe Beret Fartuch skórzany (garbarski) Buty gumowe Rękawice gumowe lub palce gumowe	
76	Kaletnik	Fartuch frontowy drelichowy Spodnie szelkowe	
77	Kuśnierz	Spodnie z szelkami drelichowymi Bluza drelichowa Beret	
78	Obuwnik przemysłowy	Ubranie drelichowe, kombinezon*) lub płaszcz Beret lub chustka	*) kombinezon przy pracy na maszynach
79	Rymarz uprężowy	Ubranie dwudzielne Fartuch frontowy drelichowy	
80	Rękawicznik	Płaszcz drelichowy	
81	Szewc	Fartuch frontowy drelichowy Spodnie szelkowe	

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
1	2	3	4
Z-15 WŁÓKIENNICZA			
82	Dziewiarz	Ubranie dwudzielne albo kombinezon lub płaszcz z rękawami*) Beret albo chustka lub czapka	*) dla uczennic
83	Przędzacz bawełny	Ubranie dwudzielne lub płaszcz z krótkimi rękawami*) Beret lub chustka	*) dla uczennic
84	Przędzacz wełny chesankowej	Ubranie dwudzielne lub płaszcz Beret lub chustka	
85	Przędzacz włókien łykowych	Płaszcz drelichowy Czepek lub chustka Fartuch gumowy*) Trepki na drewnianych podszwach Dłonicze skórzane*)	*) przy pracy z wodą
86	Tkacz	Ubranie dwudzielne lub płaszcz Beret lub chustka	
87	Tkacz artystyczny	Płaszcz drelichowy Spodnie szelkowe	
Z-16 USŁUGOWA			
88	Fryzjer	Płaszcz płócienny biały	
89	Kelner	Kurtka płócienna biała lub płaszcz płócienny biały	
Z-17 ŻEGLUGI			
90	Maszynista kurtowy	Kombinezon drelichowy Beret Kombinezon impregnowany przeciwolejowy*)	*) odzież dyżurna

Lp.	Grupa zawodowa i specjalność	Nazwa odzieży i sprzęt ochrony osobistej	U w a g i
91	Rybak kutrowy	<p>Rękawice drelichowe wzmocnione skórą Trzewiki przemysłowe — podeszwa skórzana</p> <p>Ubranie drelichowe Ubranie watowane Buty gumowe do bioder Rękawice rybackie (wanty) Kominiarka Olejarz trzyczęściowy*)</p>	*) odzież dyżurna rozprowadzana jest przez Morską Centralę Handlową w Gdyni
Z-18 EKONOMICZNA			
92	Sprzedawca sklepowy a) artykułów przemysłowych	Płaszcz drelichowy Beret, czepk lub chustka	
93	b) artykułów spożywczych	Płaszcz płócienny biały Chustka lub czepk	
94	Stenotypistka	Płaszcz drelichowy	
Z-19 GOSPODARCZA			
95	Kucharz	<p>Ubranie płócienne białe Płaszcz płócienny biały Czepek biały lub chustka Fartuch gumowy lub igelitowy Rękawice przeciw oparzeniom</p>	
96	Gospodarstwo domowe i zbiorowe	Płaszcz drelichowy Chustka na głowę	

ZARZĄDZENIE NR 49
MINISTRA HANDLU WEWNĘTRZNEGO

z dnia 13 maja 1958 r.

w sprawie ustalenia ilości środków do mycia wydawanych pracownikom w związku z wykonywaną pracą

(Dz. Urz. M.H.W. z 25.VI. 1958 r. Nr 7, poz. 34)

Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 lutego 1949 r. w sprawie zakresu działania Ministra Handlu Wewnętrznego (Dz. U. Nr 10, poz. 62 i zm. Nr 61, poz. 478) w porozumieniu z Zarządami Głównymi Związków Zawodowych Pracowników Handlu i Przemysłu Gastronomicznego oraz Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Spożywczego zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się miesięczne normy mydła do mycia dla pracowników zatrudnionych w zakładach pracy podległych i nadzorowanych przez Ministra Handlu Wewnętrznego — podane w wykazie stanowiącym załącznik do zarządzenia.

2. Miesięczne normy przydziału wydawanego pracownikom przez zakłady pracy mydła do mycia określone są w zależności od stopnia zabrudzenia pracownika, wymagań produkcji lub z uwagi na przepisy sanitarne.

§ 2. W razie stałego stykania się pracownika z substancjami powodującymi specjalne zanieczyszczenie rąk (tłuszcze, barwniki, smary) mogą być wydawane pracownikowi oprócz mydła inne środki ułatwiające mycie np. proszek, zmywacze.

§ 3. W uzasadnionych przypadkach mających na celu zapewnienie pracownikowi higienicznych warunków pracy lub z uwagi na szczególne wymagania higieniczno-sanitarne na stanowisku pracy dyrektor przedsiębiorstwa (zakładu pracy) może podjąć decyzję dodatkowego uzupełnienia zainteresowanym pracownikiem środków do mycia.

§ 4. Traci moc zarządzenie Nr 262 Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 13 maja 1953 roku w sprawie zaliczenia stanowisk pracy w zakładach pracy podległych i nadzorowanych przez Ministerstwo Handlu Wewnętrznego do poszczególnych grup przewidzianych zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego Nr 71 z dnia 17 marca 1953 r. w sprawie ustalenia ilości środków do mycia wydawanych pracownikom w związku z wykonywaną pracą.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wykaz grup pracowników oraz miesięcznych norm mydła przydzielanych dla pracowników poszczególnych grup w związku z wykonywaną pracą.

I. Do grupy pierwszej należą:

- 1) robotnicy za i wyladunkowi węgla,
- 2) giserzy oraz inni pracownicy, których stan zabrudzenia jest podobny do wymienionych, lub z uwagi na wymagania higieniczno-sanitarne — powinni być zaliczeni do powyższej grupy.

Pracownicy należący do tej grupy otrzymują od zakładu pracy po 250 g mydła do mycia miesięcznie.

II. Do grupy drugiej należą:

- 1) monterzy, podwzciowi i silnikowi samochodów i ciągników oraz robotnicy warsztatowi,
- 2) lakiernicy natryskowi,
- 3) pracownicy zatrudnieni przy produkcji i obsłudze konsumenta w zakładach gastronomicznych,
- 4) pracownicy zatrudnieni bezpośrednio w zakładach przemyślu piekarniczego,
- 5) pracownicy zatrudnieni przy produkcji masarniczej i garmażeryjnej,
- 6) pracownicy zatrudnieni przy produkcji i przetwórstwie owocowo-warzywnym,
- 7) sprzedawcy artykułów spożywczych oraz inni pracownicy, których stan zabrudzenia jest podobny do wymienionych, lub z uwagi na wymagania higieniczno-sanitarne powinni być zaliczeni do powyższej grupy.

Pracownicy należący do tej grupy otrzymują od zakładu pracy po 200 g mydła do mycia miesięcznie.

III. Do grupy trzeciej należą:

- 1) palacze kotłowni centralnego ogrzewania,
- 2) kierowcy samochodów ciężarowych i osobowych,
- 3) pracownicy powielaczowi,
- 4) paczkarze artykułów spożywczych,
- 5) pracownicy rozlewni win i wód gazowanych,

- 6) laboranci i higieniści,
- 7) pracownicy ekip remontowo-montażowych,
- 8) pracownicy zatrudnieni stale przy konserwacji maszyn i urządzeń technicznych,
- 9) rafinerzy, szlifierzy, poliserzy i inni robotnicy zatrudnieni w wytwórniach jubilerskich,
- 10) sprzedawcy i obsługa wag przy sprzedaży węgla,
- 11) murarze, malarze i zduni,
- 12) konwojenci artykułów spożywczych,
- 13) woźnice, stajenni, oborowi oraz inni pracownicy, których stan zabrudzenia jest podobny do wymienionych, lub z uwagi na wymagania higieniczno-sanitarne powinni być zaliczeni do powyższej grupy.

Pracownicy należący do tej grupy otrzymują od zakładu pracy po 150 g mydła do mycia miesięcznie.

IV. Do grupy czwartej należą:

- 1) pracownicy magazynowi,
- 2) robotnicy przeladunkowo-transportowi,
- 3) sprzedawcy artykułów przemysłowych,
- 4) brakarze artykułów przemysłowych, pakowacze i pracownicy ekspedycji,
- 5) jubilerzy, grawerzy,
- 6) stolarze, cieśle, bednarze, szklarze itp.,
- 7) sprzątaczkę oraz inni pracownicy, których stan zabrudzenia jest podobny do wymienionych lub z uwagi na wymagania higieniczno-sanitarne powinni być zaliczeni do powyższej grupy.

Pracownicy należący do tej grupy otrzymują od zakładu pracy po 100 g mydła do mycia miesięcznie.

V. Do grupy piątej należą:

Pracownicy administracyjno-biurowi.

Pracownicy należący do tej grupy otrzymują od zakładu pracy po 20 g mydła do mycia miesięcznie.

OCHRONA PRACY KOBIEC

KONWENCJA NR 45

dotycząca zatrudnienia kobiet przy pracach pod ziemią we wszelkiego rodzaju kopalniach

przyjęta w Genewie dnia 21 czerwca 1935 r.

(Dz. U. z dn. 28 maja 1958 r. Nr 29, poz. 124)

Przekład.

*W Imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
Rada Państwa
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
podaje do powszechnej wiadomości:*

Dnia 21 czerwca 1935 r. przyjęta została w Genewie przez Konferencję Ogólną Międzynarodowej Organizacji Pracy Konwencja nr 45 dotycząca zatrudnienia kobiet przy pracach pod ziemią we wszelkiego rodzaju kopalniach.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych, oświadcza, że wymieniona konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
Dano w Warszawie, dnia 23 maja 1957 roku.

Konwencja NR 45

dotycząca zatrudnienia kobiet przy pracach pod ziemią we wszelkiego rodzaju kopalniach

przyjęta w Genewie dnia 21 czerwca 1935 r.

(Dz. U. Załącznik do Nr 29, do poz. 124, z 28. V. 1958 r.)

Przekład.

KONWENCJA NR 45

dotycząca zatrudniania kobiet przy pracach pod ziemią we wszelkiego rodzaju kopalniach.

Konferencja ogólna Międzynarodowej Organizacji Pracy,
Zwołana do Genewy przez Radę Administracyjną Międzynarodowego Biura Pracy i zebrana w dniu 4 czerwca 1935 r. na dziewiętnastej sesji.

Postanowiwszy przyjąć rozmaite propozycje dotyczące zatrudniania kobiet przy pracach pod ziemią we wszelkiego rodzaju kopalniach, która to sprawa stanowi drugi punkt porządku dziennego sesji,

Po ustaleniu, że propozycjom tym należałoby nadać formę konwencji międzynarodowej,
przyjmuje w dniu 21 czerwca 1935 r. następującą konwencję, która będzie nosić nazwę konwencji o pracach kobiet pod ziemią, 1935 r.

Artykuł 1

Przy stosowaniu niniejszej Konwencji określenie „kopalnie” obejmuje każde przedsiębiorstwo państwowe lub prywatne wydobywające bogactwa położone pod powierzchnią ziemi.

Artykuł 2

Żadna osoba płci żeńskiej bez względu na wiek, nie może być zatrudniona przy pracach pod ziemią w kopalniach.

Artykuł 3

Ustawodawstwo krajowe może wyłączyć z powyższego zakazu:

- a) osoby zajmujące stanowisko kierownicze, nie wykonujące pracy fizycznej;
- b) osoby zatrudnione w służbie sanitarnej i społecznej;
- c) osoby znajdujące się w okresie studiów, skierowane na praktykę do podziemnych części kopalni w ramach szkolenia zawodowego;
- d) wszelkie inne osoby udające się dorywczo do podziemnych części kopalni dla wykonania zawodu o charakterze niefizycznym.

Artykuł 4

Oficjalne akty ratyfikacji niniejszej Konwencji zostaną przesłane Dyrektorowi Generalnemu Międzynarodowego Biura Pracy w celu zarejestrowania.

Artykuł 5

1. Niniejsza Konwencja będzie wiązać tylko tych Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy, których akty ratyfikacji zostaną zarejestrowane przez Dyrektora Generalnego.

2. Wejdzie ona w życie w 12 miesięcy po zarejestrowaniu przez Dyrektora Generalnego aktów ratyfikacji dwóch Członków.

3. Konwencja ta nabierze następnie mocy dla każdego Członka w 12 miesięcy po dacie zarejestrowania aktu jego ratyfikacji.

Artykuł 6

Natychmiast po zarejestrowaniu aktów ratyfikacji dwóch Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy Dyrektor Generalny Międzynarodowego Biura Pracy zawiadomi o tym fakcie wszystkich Członków Międzynarodowej Organizacji Pracy. Będzie on ich powiadamiał o zarejestrowaniu aktów ratyfikacji, które mu zostaną później złożone przez jakichkolwiek innych Członków Organizacji.

Artykuł 7

1. Każdy Członek, który ratyfikował niniejszą Konwencję, może ją wypowiedzieć po upływie okresu 10 lat po dacie pierwotnego wejścia w życie Konwencji, aktem przesłanym do Dyrektora Generalnego Międzynarodowego Biura Pracy i przez niego zarejestrowanym. Wypowiedzenie to nabiera ważności w rok po jego zarejestrowaniu.

2. Każdy członek, który ratyfikował niniejszą Konwencję i nie skorzysta w ciągu roku po upływie terminu dziesięcioletniego określonego w poprzedzającym paragrafie z możliwości wypowiedzenia przewidzianej w niniejszym artykule, będzie związany na okres dalszych 10 lat i następnie będzie mógł wypowiedzieć niniejszą Konwencję po upływie każdych 10 lat, z zachowaniem warunków przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 8

Po upływie każdych dziesięciu lat od daty wejścia w życie niniejszej Konwencji Rada Administracyjna Międzynarodowego Biura Pracy powinna przedstawić Konferencji ogólnej sprawozdanie z wykonania niniejszej Konwencji i zdecydować, czy zachodzi potrzeba wpisania sprawy całkowitej lub częściowej rewizji na porządek obrad Konferencji.

Artykuł 9

1. W przypadku gdyby Konferencja przyjęła nową konwencję stanowiącą całkowitą lub częściową rewizję niniejszej Konwencji i jeśli nowa konwencja nie postanowi inaczej:

- a) ratyfikowanie przez Członka nowej konwencji stanowiącej rewizję pociągnie za sobą z mocy samego prawa, niezależnie od postanowień art. 7, natychmiastowe wypowiedzenie niniejszej Konwencji pod warunkiem, że nowa konwencja stanowiąca rewizję wejdzie w życie;
- b) od daty wejścia w życie nowej konwencji, stanowiącej rewizję, niniejsza Konwencja przestanie być otwarta do ratyfikacji przez Członków.

2. Niniejsza Konwencja pozostanie w każdym razie w mocy w dotychczasowej formie i brzmieniu dla Członków, którzy ją ratyfikowali, a którzy nie ratyfikowali Konwencji stanowiącej rewizję.

Artykuł 10

Teksty francuski i angielski niniejszej Konwencji mają jednakową moc obowiązującą.

OCHRONA PRACY MŁODOCIANYCH

USTAWA

z dnia 2 lipca 1958 r.

o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy

(Dz. U. z 21. VII. 1958 r. Nr 45, poz. 226)

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Młodocianymi w rozumieniu ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia.

Art. 2. Wzbronione jest zatrudnianie osób, które nie osiągnęły 14 lat życia.

Art. 3. 1. Młodociani mogą być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu:

- 1) nauki zawodu,
- 2) przyuczenia do określonej pracy,
- 3) odbycia wstępnego stażu pracy.

2. Poza przypadkami określonymi w ust. 1 zakłady pracy mogą zatrudniać młodocianych przy lekkich pracach sezonowych i dorywczych, których rodzaje i czas trwania określi w drodze rozporządzenia Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych.

3. Młodociani w wieku powyżej lat 16 mogą być zatrudniani;

- 1) jeżeli posiadają kwalifikacje zawodowe i odbyli wstępny staż pracy (art. 6) — przy pracach odpowiadających posiadanym przez nich kwalifikacjom;
- 2) jeżeli nie spełniają warunków określonych w pkt 1 — przy pracach nie wymagających kwalifikacji zawodowych; rodzaje tych prac określą w drodze rozporządzenia właściwi mini-

strowię w porozumieniu w Ministrem Oświaty oraz z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych.

Rozdział II.

Nauka zawodu, przyuczanie do określonej pracy i wstępny staż pracy.

Art. 4. 1. Nauka zawodu młodocianego trwa zależnie od zawodu od 2 do 4 lat i kończy się egzaminem.

2. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Oświaty określają zawody, których wykonywanie wymaga ukończenia szkoły zawodowej lub odbycia nauki zawodu, oraz zasady i tryb przeprowadzania egzaminu (ust. 1).

Art. 5. 1. Zakład pracy może przyjąć młodocianego w celu przyuczenia do określonej pracy, jeżeli rodzaj tej pracy nie wymaga innego przygotowania zawodowego (art. 4 ust. 2).

2. Okres przyuczania do określonej pracy nie może być krótszy niż 3 miesiące i nie powinien przekraczać 1 roku.

Art. 6. 1. Młodociani którzy uzyskali kwalifikacje zawodowe przez naukę w szkole lub ukończyli naukę zawodu albo zostali przyuczeni do określonej pracy, odbywają wstępny staż pracy.

2. Okres wstępnego stażu pracy nie powinien być krótszy niż 6 miesięcy i nie może przekraczać 2 lat.

3. Dla młodocianych w wieku od 14 do 16 lat łączny okres przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy powinien trwać co najmniej do czasu ukończenia przez młodocianego 16 lat życia.

Art. 7. 1. Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych lub właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych na podstawie wytycznych ustalonych przez Radę Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych wydadzą szczegółowe przepisy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i wstępnym stażu pracy.

2. W przepisach, o których mowa w ust. 1, można:

- 1) określać granice, w jakich zakłady pracy lub jednostki bezpośrednio nadrzędne nad zakładami pracy będą uprawnione do ustalania czasu trwania i programów nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy oraz do ustalania prac, przy których dozwolone jest przyuczanie do określonej pracy,
- 2) przewidywać przedłużenie czasu trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy,

jeżeli młodociany nie nabył wymaganych kwalifikacji w ustalonym czasie,

- 3) zwalniać od obowiązku odbycia wstępnego stażu pracy w niektórych dziedzinach zatrudnienia, zawodach lub zakładach pracy, a także określone kategorie osób.*)

Art. 8. 1. Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych może nałożyć na uspołecznione zakłady pracy obowiązek przyjmowania młodocianych w większej liczbie, niż to wynika z potrzeb zakładu pracy, w celu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy oraz określić zasady pokrywania kosztów z tym związanych, a także zasady dalszego zatrudnienia tych młodocianych.

2. Przypadki, w których może być nałożony na zakład pracy obowiązek przyjęcia zwiększonej liczby młodocianych określa właściwi ministrowie.

Rozdział III.

Zawieranie i rozwiązywanie umów z młodocianymi.

Art. 9. 1. Zakład pracy przyjmując młodocianego na naukę zawodu w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy jest obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

2. Do rozwiązywania umów, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy dotyczące rozwiązywania umów o pracę zawartych na czas nieokreślony ze zmianami przewidzianymi w ust. 3 i 4.

3. Zakład pracy może rozwiązać umowę w czasie trwania nauki zawodu i wstępnego stażu pracy bez zachowania obowiązujących terminów wypowiedzenia z przyczyn nie zawinionych przez młodocianego tylko w razie:

- 1) niezdolności do pracy z powodu choroby trwającej dłużej niż 6 miesięcy,
- 2) zarządzonego zgodnie z obowiązującymi przepisami odosobnienia młodocianego z powodu choroby zakaźnej, jeżeli opuszczenie pracy trwa dłużej niż 6 miesięcy,
- 3) niemożności wykonywania pracy przez młodocianego z in-

*) Patrz uchwała Nr 364 Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie zatrudniania młodocianych przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy (Monitor Polski Nr 78, poz. 453).

- nych przyczyn aniżeli wymienione w pkt 1 i 2 przez czas przekraczający 3 miesiące.
4. Zakład pracy może rozwiązać umowę w czasie trwania nauki zawodu i wstępnego stażu pracy z zachowaniem obowiązujących terminów wypowiedzenia tylko:
- 1) w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 2,
 - 2) jeżeli młodociany nie wypełnia swych obowiązków określonych w umowie, a w szczególności zaniedbuje się w nauce zawodu lub w odbywaniu wstępnego stażu pracy,
 - 3) jeżeli młodociany nie spełnia obowiązku dokształcania się przewidzianego w art. 12,
 - 4) w razie likwidacji zakładu pracy,
 - 5) w razie reorganizacji zakładu pracy uniemożliwiającej kontynuowanie nauki zawodu lub wstępnego stażu pracy.
5. Przepisy ust. 3 i 4 nie mają zastosowania do młodocianych odbywających wstępny staż pracy po przyuczeniu do określonej pracy.
- Art. 10.** Okresy nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy oraz wstępnego stażu pracy są okresami zatrudnienia.

Rozdział IV.

Warunki zatrudniania młodocianych.

- Art. 11.** 1. Wolno zatrudniać tylko tych młodocianych, którzy:
- 1) ukończyli co najmniej 7 klas szkoły podstawowej,
 - 2) wykażą się świadectwem lekarskim stwierdzającym, że dany rodzaj pracy nie zagraża ich zdrowiu.
2. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Oświaty może wyjątkowo na niektórych obszarach lub w szczególnych okolicznościach zezwolić na zatrudnianie młodocianych, którzy nie ukończyli 7 klas szkoły podstawowej.
3. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej mogą określić w drodze rozporządzenia wyższe wymagania kwalifikacyjne od ustalonych w ust. 1 pkt 1.
- Art. 12.** 1. Młodociani zatrudnieni przez zakłady pracy obowiązani są do dokształcania się do czasu ukończenia 18 lat życia.
2. Młodociani przyjęci do pracy, do przyuczenia do określonej pracy lub do odbycia wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy są obowiązani:
- 1) jeżeli nie ukończyli 7 klas szkoły podstawowej — do dokształcania się, w celu ukończenia pełnej szkoły podstawowej,

- 2) jeżeli ukończyli 7 klas szkoły podstawowej — do doksztalcenia się zawodowego lub ogólnokształcącego.
 3. Młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani są do doksztalcenia się w zakresie obranego zawodu.
 4. Minister Oświaty określi zakres doksztalcenia, organizację i sposób prowadzenia szkół doksztalcących i przyzakładowych oraz innych form doksztalcenia.
 5. Obowiązek doksztalcenia się nie dotyczy młodocianych zatrudnionych w celu odbycia wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu albo po uzyskaniu kwalifikacji zawodowych przez naukę w szkole.
 6. Zakład pracy obowiązany jest kontrolować, czy młodociany spełnia obowiązek doksztalcenia się.
 7. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Centralną Radą Związków Zawodowych określi tryb przeprowadzania kontroli nad spełnianiem przez młodocianych obowiązku doksztalcenia się.
 8. Minister Oświaty w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz z Centralną Radą Związków Zawodowych może wyjątkowo na niektórych obszarach lub w szczególnych okolicznościach zezwolić na zatrudnianie młodocianych bez obowiązku doksztalcenia się przewidzianego w ust. 1 i 2.
 9. Minister Oświaty w przypadkach określonych w ust. 4, 7 i 8 w odniesieniu do doksztalcenia zawodowego działa w porozumieniu z innymi ministrami, którym podporządkowane są szkoły zawodowe kształcące w danym zawodzie.
- Art. 13.** 1. Czas pracy młodocianych w wieku od lat 14 do 16 wynosi 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo.
2. Młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązuje normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy.
 3. Do czasu pracy młodocianych (ust. 1 i 2) wlicza się czas doksztalcenia określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo.
 4. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Oświaty, jeżeli organizacja doksztalcenia tego wymaga, mogą określić inne zasady podziału czasu pracy na pracę i doksztalcenie, z tym że:
 - 1) czas pracy w zakładzie pracy młodocianych w wieku od 14 do 16 lat może tylko wyjątkowo wynosić więcej niż 6 godzin na dobę, nie więcej jednak niż 8 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo,
 - 2) czas nauki wliczany do czasu pracy powinien w okresie

rocznym odpowiadać ilości godzin, jaka przypada na rok w wyniku zastosowania przepisu ust. 3.

5. Z wliczania czasu doksztalcania do czasu pracy stosownie do ust. 3 korzystają jedynie ci młodociani, którzy wykonują obowiązek doksztalcania się.

Art. 14. 1. Młodociały podlega bezpłatnym badaniom lekarskim przed przyjęciem do pracy oraz badaniom okresowym w czasie zatrudnienia celem stwierdzenia, czy dany rodzaj pracy nie zagraża zdrowiu młodocianego. Badania lekarskie w czasie zatrudnienia powinny być przeprowadzane w okresach nie dłuższych niż co 6 miesięcy.

2. Jeżeli lekarz orzeknie, że dany rodzaj pracy zagraża zdrowiu młodocianego, zakład pracy jest obowiązany zmienić rodzaj pracy młodocianego, a w razie niemożności zmiany zwolnić go z pracy bezzwłocznie i wypłacić mu wynagrodzenie za okres wypowiedzenia.

3. Zasady i tryb przeprowadzania wstępnych i okresowych badań lekarskich określi Minister Zdrowia w drodze rozporządzenia.

Art. 15. 1. Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych ustali w drodze rozporządzenia wykaz prac, przy których wzbronione jest zatrudnianie młodocianych w wieku od lat 14 do 16 oraz w wieku powyżej lat 16.

2. Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Zdrowia, Ministrem Oświaty i innymi zainteresowanymi ministrami oraz Centralną Radą Związków Zawodowych może w drodze rozporządzenia zezwolić na zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej 16 lat przy niektórych, określonych w rozporządzeniu, rodzajach prac wzbronionych w zakresie potrzebnym dla nauki zawodu lub dla odbycia wstępnego stażu pracy, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia niezbędnego dopływu pracowników, a odbywanie nauki w zakresie tych prac nie jest możliwe w szkołach zawodowych. Rozporządzenie to określi warunki zapewniające szczególną ochronę zdrowia młodocianych zatrudnionych przy pracach wzbronionych.

Art. 16. 1. Zatrudnianie młodocianych w porze nocnej w godzinach od 22 do 6 oraz w godzinach nadliczbowych jest wzbronione.

2. Przerwa w pracy młodocianych obejmująca porę nocną powinna trwać co najmniej 12 kolejno po sobie następujących godzin.

Rozdział V.

Urlopy wypoczynkowe.

Art. 17. 1. Młodocianym do ukończenia 16 roku życia przysługuje po nieprzerwanej pracy półrocznej płatny urlop wypoczynkowy w wymiarze 2 tygodni, a po rocznej nieprzerwanej pracy oraz w roku następnym urlop wypoczynkowy w wymiarze 30 dni kalendarzowych. Urlop wypoczynkowy w wymiarze 30 dni kalendarzowych przysługuje po rocznej nieprzerwanej pracy niezależnie od 2-tygodniowego urlopu, przysługującego po pół roku pracy.

2. Młodociani w wieku powyżej lat 16 korzystają z urlopu wypoczynkowego w wymiarze i na zasadach przewidzianych w obowiązujących przepisach o urloпах dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu.

3. Na wniosek młodocianego objętego kształceniem zakładowym pracodawca powinien mu udzielić urlopu w okresie ferii szkolnych.

Rozdział VI.

Zasady wynagradzania.

Art. 18. 1. W okresie nauki zawodu i przyuczania do określonej pracy obowiązują uczniowskie stawki płac.

2. Zasady wynagradzania młodocianych w okresie nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbywania wstępnego stażu pracy, wysokość uczniowskich stawek płac oraz wysokość wynagrodzenia w okresie odbywania wstępnego stażu pracy określają: Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych lub na podstawie wytycznych wydanych przez Radę Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych.*)

Rozdział VII.

Zasady zatrudniania pracowników rozpoczynających pracę w danym zawodzie.

Art. 19. 1. Pracownicy bez względu na wiek podejmujący po raz pierwszy zatrudnienie w wyuczonym zawodzie lub podjemu-

*) Patrz odsyłacz do art. 7 ustawy.

jący zatrudnienie w zawodzie, w którym nie posiadają wymaganych kwalifikacji zawodowych, są obowiązani do odbycia wstępnego stażu pracy. Pracownicy podejmujący zatrudnienie nie wymagające kwalifikacji zawodowych nie podlegają obowiązkowi odbycia wstępnego stażu pracy. Rodzaje prac nie wymagających kwalifikacji zawodowych określą właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej.

2. Dla pracowników wymienionych w ust. 1, którzy nie posiadają wymaganych kwalifikacji zawodowych, mogą być wprowadzone poza wstępnym stażem pracy także inne formy przygotowania zawodowego, jeżeli odbycie wstępnego stażu pracy nie zapewnia właściwego przygotowania do pracy w określonych zawodach lub na określonych stanowiskach.

3. Czas trwania wstępnego stażu pracy łącznie z innymi formami przygotowania zawodowego pracowników wymienionych w ust. 1 nie może przekraczać 2 lat.

Art. 20. 1. Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych lub właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych na podstawie wytycznych ustalonych przez Radę Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych wydają szczegółowe przepisy o wstępnym stażu pracy i innych formach przygotowania zawodowego pracowników wymienionych w art. 19.

2. W przepisach, o których mowa w ust. 1, można:

- 1) określać granice, w jakich zakłady pracy lub jednostki bezpośrednio nadrzędne nad zakładami pracy będą uprawnione do ustalenia czasu trwania i programów wstępnego stażu pracy oraz innych form przygotowania zawodowego,
- 2) przewidywać przedłużenie czasu trwania wstępnego stażu pracy i innych form przygotowania zawodowego, jeżeli pracownik nie nabył wymaganych kwalifikacji w ustalonym czasie,
- 3) zwalniać od obowiązku odbycia wstępnego stażu pracy w niektórych dziedzinach zatrudnienia, zawodach lub zakładach pracy, a także określone kategorie osób.

3. Przepisy, o których mowa w ust. 1, a dotyczące stażu pracy absolwentów szkół wyższych, właściwi ministrowie wydają w porozumieniu z Ministrem Szkolnictwa Wyższego.

Art. 21. Warunki pracy i płacy pracowników wymienionych w art. 19 w czasie odbywania wstępnego stażu pracy i przygotowania zawodowego określa Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych lub na podstawie wytycznych wydanych przez Radę Ministrów w porozumieniu z Cen-

tralną Radą Związków Zawodowych właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi właściwych związków zawodowych.

Art. 22. Do pracowników wymienionych w art. 19 będących absolwentami szkół oraz do pracowników, którzy ukończyli 18 lat życia w okresie odbywania wstępnego stażu pracy po nauce zawodu, stosuje się odpowiednio przepisy art. 8 i 9.

Rozdział VIII.

Nadzór nad przestrzeganiem przepisów.

Art. 23. Zakłady pracy obowiązane są prowadzić wykazy zatrudnionych pracowników młodocianych. Dane, które wykazy te powinny zawierać, ustali, w drodze rozporządzenia Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Ministrem Zdrowia oraz z Centralną Radą Związków Zawodowych.

Art. 24. 1. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy oraz przepisów wydanych w jej wykonaniu sprawują inspektorzy pracy związków zawodowych oraz społeczni inspektorzy pracy.

2. Szczegółowy zakres działania inspektorów pracy i tryb wykonywania nadzoru w sprawach, o których mowa w ust. 1, określi Centralna Rada Związków Zawodowych.

3. Minister Oświaty i podległe mu władze szkolne winny kontrolować przebieg nauki zawodu w zakładach pracy. Zakres tej kontroli i tryb jej wykonywania określi rozporządzenie Ministra Oświaty, wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 25. 1. Kto, działając z ramienia zakładu pracy, wykracza przeciw przepisom art. 2, art. 3, art. 9 ust. 3 i 4, art. 11 ust. 1, art. 13 ust. 1 i 3, art. 14 ust. 2, art. 15—17, art. 22 i art. 23 — podlega karze grzywny do 1000 zł.

2. O karze określonej w ust. 1 orzeka inspektor pracy związku zawodowego w trybie przewidzianym w dekreście z dnia 10 listopada 1954 r. o przejęciu przez związki zawodowe zadań w dziedzinie wykonywania ustaw o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy oraz sprawowania inspekcji pracy (Dz. U. Nr 52, poz. 260).

3. W przypadku gdy społeczna szkodliwość czynu, stopień zwinienia lub inne ważne okoliczności sprawy wymagają zastosowania kary surowszej niż przewidziana w ust. 1, inspektor pracy może przekazać sprawę na drogę postępowania sądowego, w trybie przewidzianym dla postępowania karno-administracyjnego. Sąd może wówczas orzec karę grzywny do 4500 zł lub karę aresztu do 3 miesięcy albo obie te kary łącznie.

4. Postanowienie o przekazaniu sprawy na drogę postępowania sądowego zastępuje akt oskarżenia.

5. Właściwy do rozpoznawania sprawy jest sąd powiatowy. Do postępowania przed sądem powiatowym stosuje się przepisy kodeksu postępowania karnego, obowiązujące w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, ze zmianami przewidzianymi w art. 505, 506 § 1 i art. 507 kodeksu postępowania karnego. Sąd sporządza uzasadnienie wyroku z urzędu. Wyrok sądu nie ulega zaskarżeniu.

Rozdział IX.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 26. W stosunku do młodocianych w wieku powyżej lat 16 zatrudnionych w zakładach pracy w dniu wejścia w życie ustawy stosuje się dotychczasowe przepisy dotyczące zasad odbywania nauki zawodu i przyuczania do pracy. Młodociani ci będą jednak zobowiązani do doksztalcania się na podstawie przepisów przewidzianych w art. 12 ust. 1 i 4, wydanych w porozumieniu z zainteresowanym ministrem.

Art. 27. 1. Rzemieślnicze zakłady pracy mogą przyjmować młodocianych w wieku od 14 do 16 lat tylko w celu nauki zawodu.

2. Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Ministrem Pracy i Opieki Społecznej oraz Centralną Radą Związków Zawodowych i po zasięgnięciu opinii Związku Izb Rzemieślniczych określi w drodze rozporządzenia, dla osób zatrudnionych w rzemieślniczych zakładach pracy, zasady zawierania i rozwiązywania umów o naukę zawodu, zasady odbywania nauki zawodu, zakres stosowania i zasady odbywania wstępnego stażu pracy, zasady i tryb przeprowadzania egzaminów oraz kwalifikacje osób uprawnionych do szkolenia uczniów rzemieślniczych.

Art. 28. Minister Rolnictwa w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej i Ministrem Oświaty oraz Centralną Radą Związków Zawodowych i po zasięgnięciu opinii Związku Kółek i Organizacji Rolniczych określi w drodze rozporządzenia zakres stosowania przepisów niniejszej ustawy do młodocianych zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych i rolniczych spółdzielniach produkcyjnych oraz warunki zatrudniania i zasady szkolenia zawodowego młodocianych zatrudnionych w tych gospodarstwach i spółdzielniach.

Art. 29. W zakresie nie unormowanym niniejszą ustawą stosuje się przepisy prawa pracy.

Art. 30. 1. Tracą moc:

- 1) art. 111—125 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. Nr 53, poz. 488 z późniejszymi zmianami), a z dniem wejścia w życie przepisów przewidzianych w art. 27 ust. 2 — także art. 148—157 tego rozporządzenia,
- 2) dekret z dnia 8 stycznia 1946 r. o rejestracji i o obowiązku pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 24),
- 3) ustawa z dnia 7 marca 1950 r. o planowym zatrudnianiu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych (Dz. U. Nr 10, poz. 106),
- 4) ustawa z dnia 7 marca 1950 r. o zapobieżeniu płynności kadr pracowników w zawodach lub specjalnościach szczególnie ważnych dla gospodarki uspołecznionej (Dz. U. Nr 10, poz. 107),
- 5) dekret z dnia 2 sierpnia 1951 r. o pracy i szkoleniu zawodowym młodocianych w zakładach pracy (Dz. U. z 1951 r. Nr 41, poz. 311 i z 1954 r. Nr 52, poz. 260), z zastrzeżeniem postanowień ust. 2.

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie pozostają w mocy dotychczasowe przepisy wykonawcze i o wstępnym stażu pracy oraz przepisy dotyczące młodocianych zatrudnionych w indywidualnych gospodarstwach rolnych i rolniczych spółdzielniach produkcyjnych.

Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 26 września 1958 r.

w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym

(Dz. U. z 25. X. 1958 r. Nr 64, poz. 312)

Na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226), po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zatrudnianie młodocianych obojga płci w wieku od 14 do 18 lat jest zabronione przy pracach, wymienionych w wykazie

prac wzbronionych młodocianym, który stanowi załącznik do niniejszego rozporządzenia.

2. Zakazy dotyczące prac określonych dla poszczególnych gałęzi pracy odnoszą się również do takich samych prac wykonywanych w innych gałęziach pracy.

§ 2. Zakład pracy jest obowiązany wywiesić w każdym oddziale na miejscu widocznym wykaz stanowisk (funkcji) roboczych, na których zatrudnianie młodocianych jest zabronione w myśl przepisów niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Zatrudnianie młodocianych w wieku powyżej lat 16 przy niektórych pracach wzbronionych jest dopuszczalne tylko w trybie art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy.

§ 4. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 3 października 1935 r. o robotach wzbronionych młodocianym i kobietom (Dz. U. z 1935 r. Nr 78, poz. 484 i z 1949 r. Nr 52, poz. 397) oraz zarządzenia wydane na jego podstawie.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1959 r.

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 26 września 1958 r. (poz. 312).

WYKAZ PRAC WZBRONIONYCH MŁODOCIANYM.

I. Prace wzbronione przy podnoszeniu, przenoszeniu, przesuwaniu i przewożeniu ciężarów.

Młodocianym wzbronione są prace polegające wyłącznie na podnoszeniu, przenoszeniu, przesuwaniu i przewożeniu ciężarów.

Podnoszenie, przenoszenie, przesuwanie i przewożenie ciężarów jest dozwolone młodocianym, jeżeli czynności te wchodzi w zakres wykonywanego przez nich zawodu (zajmowanego stanowiska roboczego) i nie przekraczają $\frac{1}{3}$ czasu pracy młodocianych.

Młodocianym wzbronione są prace załadowczo-wyładowcze.

Młodocianym wzbronione jest przetaczanie takich ciężarów, jak np.: beczki, bele, kloce itp.

Młodocianym wzbronione jest przewożenie ciężarów środkami transportu wewnętrznego o napędzie mechanicznym.

Podnoszenie, przenoszenie, przesuwanie i przewożenie ciężarów nie może przekraczać następujących norm, obejmujących wagę ciężaru wraz z wagą sprzętu, służącego do przemieszczenia ciężaru:

Sposób przemieszczania ciężarów	Najwyższa dopuszczalna norma ciężaru w kg na 1 młodocianego	U w a g i
5. Przewożenie ciężarów na wózkach 2-kołowych (poruszanych ręcznie) wzbronione chłopcom do 16 lat i dziewczętom do 18 lat dla młodocianych chłopców od 16 lat	80	dozwolone po powierzchni gładkiej, o stałej twardości, jeżeli stromość toru nie przekracza 0,02
6. Przewożenie ciężarów na wózkach poruszanych ręcznie po szynach wzbronione młodocianym do 16 lat dla młodocianych od 16 lat:		dozwolone, jeżeli stromość toru nie przekracza 0,01
chłopców	400	
dziewcząt	300	

II. Prace wzbronione w różnych gałęziach gospodarki.

7. W temperaturze stałej:
 - a) w pomieszczeniach o wilgotności względnej do 50% powyżej 32°,
 - b) w pomieszczeniach o wilgotności względnej przekraczającej 50% — powyżej 25°.
8. Prace w nadmiernym zapyleniu, tj. jeżeli zawartość pyłu nietoksycznego i nie zawierającego kwarcu, kwarcytu i azbestu wynosi więcej niż 10 mg/m³ powietrza lub więcej niż 2 mg/m³ powietrza pyłu nietoksycznego, zawierającego do 10% tych składników.
9. Obsługa urządzeń i naczyń pod ciśnieniem powyżej 0,5 at.
10. Obsługa kotłów parowych i ich urządzeń dodatkowych, a mianowicie prace: palaczy, popielarzy, szlakowników itd., czyszczenie kotłów parowych.
11. Obsługa i oczyszczanie generatorów gazowych oraz prace

- w pomieszczeniach gazogeneratorów; obsługa urządzeń do regeneracji i rekuperacji ciepła.
12. Obsługa silników z wyjątkiem uruchamiania i zatrzymywania silników elektrycznych do napędu indywidualnego; prace przy konserwacji silników elektrycznych będących w eksploatacji.
 13. Wszelkie prace przy liniach napowietrznych i kablowych, będących pod napięciem lub w pobliżu napięcia, w rozdzielniach prądu elektrycznego, w elektrycznych podstacjach, przy transformatorach i w nastawniach; wszelkie prace przy urządzeniach elektrycznych, znajdujących się pod napięciem z wyjątkiem napięcia obniżonego (bezpiecznego) oraz prac konserwacyjnych przy urządzeniach central telefonicznych, wykonywanych przez absolwentów szkół zawodowych;
zakładanie i naprawa przewodów elektrycznych na wysokości powyżej 3 m od poziomu terenu lub podłogi;
wszelkie prace przy budowie elektrycznych linii napowietrznych i kablowych.
 14. Obsługa (wszelkie prace) wszystkich części pędni od silnika do przystawek przenoszących ruch na maszyny włącznie.
 15. Obsługa dźwigni: jak dźwigników, wyciągów osobowych i towarowych, suwnic, wsadzarek, żurawi, wywrotnic, wciągników, wciągarek i przyciągarek; roboty przy ustawianiu, naprawie i oczyszczaniu dźwignic w miejscu ich używania.
 16. Prace w zagłębieniach, których szerokość jest mniejsza, niż dwukrotna głębokość, z wyjątkiem prac w zagłębieniach do $1\frac{1}{2}$ m, które są obudowane zgodnie z obowiązującymi przepisami.
Roboty ziemne w mokrym gruncie oraz wszystkie inne prace przy osuszaniu i nawadnianiu.
 17. Prace przy eksploatacji hałd, zwałów i mułowni.
 18. Młódcianym do lat 16 — prace na wzniesieniach powyżej 3 m.
 19. Obsługa pił tarczowych i taśmowych.
 20. Prace przy użyciu ręcznych narzędzi udarowych o napędzie pneumatycznym lub elektrycznym.
 21. Maszynowe szlifowanie, polerowanie, czyszczenie i ostrzenie przedmiotów metalowych; prace przy użyciu tarcz ściernych.
 22. Prace przy dmuchawkach piaskowych i śrutowych.
 23. Obsługa łamaczy, kruszarek, gniotowników i młynów.
 24. Wszelkie prace w magazynach środków chemicznych,

- szkodliwych dla zdrowia i paliw płynnych;
mielenie, mieszanie, przesiewanie, odważanie, dozowanie
i pakowanie chemikali;
oczyszczanie zbiorników po paliwie płynnym.
25. Prace w laboratoriach zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie procesów produkcyjnych, szkodliwych dla zdrowia;
młodocianym do lat 16 — prace we wszelkich laboratoriach.
 26. Przygotowywanie i stosowanie zawierających szkodliwe dla zdrowia składniki: pokostów, lakierów, farb i innych substancji pokrywających;
usuwanie tego rodzaju pokostów, lakierów, farb i innych substancji pokrywających z przedmiotów nimi pokrytych;
przygotowywanie i stosowanie klejów zawierających szkodliwe składniki.
 27. Malowanie i lakierowanie metodą natryskową;
pokrywanie metalami sposobem natryskowym i inne prace w pomieszczeniach, w których dokonuje się metalizacji;
natryskiwanie środkami szkodliwymi dla zdrowia.
 28. Praca przy impregnacji drewna i innych materiałów środkami szkodliwymi dla zdrowia;
transport drewna impregnowanego;
transport innych materiałów impregnowanych w warunkach umożliwiających szkodliwe działanie impregnatu na zdrowie młodocianych.
 29. Oczyszczanie przedmiotów z rdzy w pomieszczeniach zamkniętych, z wyjątkiem prac drobnych i krótkotrwałych.
 30. Spawanie, cięcie i stapianie metali przy pomocy wysokich temperatur.
 31. Prace związane z konserwacją i naprawą oraz montażem maszyn i urządzeń technicznych, narażające na stykanie się ze szkodliwymi substancjami, jak np. naprawa liczników gazu, silników i części urządzenia zasilającego samochodów, napędzanych benzyną etylizowaną itp.
 32. Obsługa wirówek.
 33. Prace, przy których pracownicy narażeni są na działanie promieni Roentgena, lamp kwarcowych i ciał promieniotwórczych oraz pola elektromagnetycznego wysokiej częstotliwości.
 34. Oczyszczanie przewodów i urządzeń służących do doprowadzania, odprowadzania i zbierania pyłów oraz szkodliwych dla zdrowia płynów, par i gazów;
czyszczenie przewodów kominowych.

35. Sortowanie i trzepanie worków używanych.
36. Prace przy materiałach odpadkowych, które stwarzają ryzyko zakażenia.
37. Prace w kuźniach.
38. Prace przy oczyszczaniu odstojników, dołów biologicznych, kloacznych, studzien, śmietników, przy wywożeniu i spalaniu śmieci oraz przy oczyszczaniu i naprawie sieci kanalizacyjnej, prace w oczyszczalniach ścieków.
39. Prace w pomieszczeniach stacji pomp wodociągowych.
40. Obsługa zakładów kąpielowych i łaźni.
41. Prace rakarzy oraz wszelkie prace przy padlinie i z odpadkami zwierzęcymi.
42. W pralniach: sortowanie brudnej bielizny i odzieży, ręczne pranie i prasowanie; chemiczne czyszczenie przy zastosowaniu środków wybuchowych, łatwopalnych lub trujących.
43. Prace w charakterze pomocy domowej.
44. Prace w charakterze sprzątaczy w zakładach pracy w oddziałach produkcyjnych szkodliwych dla zdrowia.
45. Prace w strażach pożarnych.
46. Prace konwojentów w transporcie kolejowym, samochodowym i innym.
47. Przy wyświetlaniu i wywoływaniu rysunków w biurach technicznych itp. oraz w powielarniach.
48. Wszelkie prace w pomieszczeniach, położonych poniżej poziomu gruntu.

III. Prace wzbronione w górnictwie.

49. Wszystkie prace pod ziemią; młodocianym do lat 16 także wszystkie prace na powierzchni; młodocianym w wieku od lat 16 do 18 dozwolone są następujące prace na powierzchni: markarzy, mierniczych, wydawców materiałów, wymierzaczy drewna (wyłącznie), kasowaczy wózków, wybieraczy kamienia z węgla na taśmach przenośników, wyjmowaczy znaczków z wozów wagowych, pobieraczy prób produktów z płuczki, wydawców gotowych lamp i lampiarni, pomocy rzemieślników z wyjątkiem elektryków i kowali.
50. Przy budowie i pogłębianiu szybów, także związane z tym roboty naziemne oraz roboty wiertnicze; przy montażu wież wiertniczych w obrębie rygu wiertni-

czego w przemyśle naftowym, przy stabilizacji ropy oraz w gazoliniarniach.

51. Prace hamowaczy i sygnalistów.
52. Wszelkie prace w kamieniołomach i kopalniach odkrywkowych oraz przy wydobyciu i przerobie siarki.

IV. Prace przy eksploatacji i przerobie torfu.

53. Przy wydobywaniu i transporcie torfu oraz przy jego przerobie, gdzie występuje pył.

V. Prace wzbronione w hutnictwie i przemyśle metalowym.

54. Przy spiekaniu i prażeniu rud;
przy flotacji rud, o ile mają zastosowanie środki trujące.
55. Przy wytapianiu, rozlewaniu i odlewaniu żeliwa i stali oraz prace w tych działach;
prace w formiarniach i rdzeniarniach z wyjątkiem rdzeniarni całkowicie oddzielonych od odlewni — przy formowaniu drobnych rdzeni;
obsługa suszarni form i rdzeni;
prace przy ręcznym i mechanicznym wybijaniu odlewów z form oraz ich oczyszczaniu;
wytapianie, odlewanie i oczyszczanie żelazostopów oraz obsługa magazynów żelazostopów.
56. Wszelkie prace w hutach ołowiu i cynku.
57. Wytapianie, topienie, rafinowanie i odlewanie szkodliwych dla zdrowia metali nieżelaznych, jak np. miedzi, kadmu, ołowiu itp. oraz ich stopów.
58. Walcowanie metali i prace na oddziałach walcowni.
59. Przy wypalaniu dolomitu i wapna oraz rozdrabnianiu i przesiewaniu materiałów ogniotrwałych.
60. Przy naprawach pieców hutniczych, z wyjątkiem prac pomocniczych na stanowiskach zimnych: jak np. dowożenie, podawanie, układanie, przygotowywanie materiałów (np. zaprawy) oraz prace konserwacyjne przy przeglądaniu urządzeń pomocniczych.
61. Obsługa mechanicznych młotów, pras, tłoczarek, nożyc, krawarek do obróbki metali oraz obsługa maszyn do wyrobu gwoździ, nitów i ciągarek drutu.
Młodocianym do lat 16 ponadto obsługa obrabiarek do szybkościowego skrawania.
62. Nitowanie kotłów, zbiorników i konstrukcji stalowych.
63. Obsługa pieców do obróbki cieplnej i ciepnochemicznej

- oraz prace w tych działach;
 hartowanie przy pomocy prądów wysokiej częstotliwości;
 utwardzanie narzędzi metodą elektroiskrową;
 wytwarzanie narzędzi ze spieków metalowych do szybkościowego skrawania.
64. Galwaniczne pokrywanie metalami przy stosowaniu kąpeli, zawierających trujące składniki, jak cyjanki i związki chromu;
 oksydacja, pobielenie, cynkowanie, kadmowanie, niklowanie;
 złocenie w ogniu;
 oczyszczanie po wytrawieniu, pobieleniu i po innych podobnych procesach.
65. Wytrawianie metali oraz inne prace w pomieszczeniach wapiennych do wytrawiania.
66. Wszelkie prace przy obróbce ołowiu i jego stopów;
 powlekanie ołowiem;
 wyrób, mielenie, przesiewanie, odważanie, pakowanie i stosowanie tlenków ołowiu;
 wulkanizacja, ołowienie i panczerzenie kabli;
 stosowanie stopów ołowiu w postaci rozdrobnionej, zawierającej ponad 10% ołowiu oraz spajanie (lutowanie) stopami zawierającymi ołów;
 w działach produkcyjnych fabryk akumulatorów;
 obsługa akumulatorni; naprawa, czyszczenie oraz ładowanie akumulatorów.
67. Wyrób i stosowanie emalii zawierających ołów;
 obsługa pieców do wypalania naczyń emaliowanych.
68. Praca w hamowniach silników.

VI. Prace wzbronione w przemyśle mineralnym.

69. Następujące prace w fabrykach porcelany, fajansu, materiałów budowlanych i w innych fabrykach ceramicznych:
 kopanie i ładowanie surowców oraz ich wywóz ręczny z miejsca wydobycia przez młodocianych do lat 16;
 ręczne narzucanie gliny na krajalnicę;
 ręczne formowanie cegieł, płyt i fasonów ceramicznych;
 obsługa pieców do wypalania oraz wyładowywanie i ustawianie wewnątrz gorących pieców;
 przy produkcji cegły silikatowej, szamotowej i termolito-
 wej;

- przy rozdrabnianiu i mieszaniu surowców do wyrobów ceramicznych;
w szlamowniach;
w kapslowniach;
wszelkie prace w pomieszczeniach, w których przygotowuje się polewy, zawierające ołów lub inne składniki trujące oraz polewanie tymi polewami; prace z wyrobami, pokrytymi niewypalaną polewą, zawierającą wyżej wymienione składniki;
oczyszczanie nie wypalonych wyrobów z pyłu i zmiatanie pomieszczeń produkcyjnych.
70. Następujące prace w hutach szkła, przetwórnich szkła: prace związane z przygotowaniem zestawu szkła; ręczne sortowanie i płukanie słuczki; w dziale wyrobów przedmiotów z gliny ogniotrwałej (dla potrzeb huty); obsługa pieców do wytapiania i odprężania; przy naprawach pieców szklarskich na gorąco; przy wstawianiu donic, dysz i układaniu kratownic w komorach regeneracyjnych — na gorąco; przy formowaniu szkła (wydmuchiwanie ustne, półautomaty, automaty i maszyny Fourcaulta) z pracą bańkarzy włącznie oraz wszelkie prace na pomostach czynnych pieców do wytapiania szkła; obsługa maszyn do zatapiania i opękiwania szkła; przy oblewie luster oraz srebrzeniu szklanych ozdób choinkowych i innych przedmiotów szklanych.
71. Szlifowanie i polerowanie wyrobów ceramicznych i szkła na sucho; trawienie szkła przy stosowaniu kwasu fluorowodorowego i kwasu siarkowego.
72. Malowanie na wyrobach ceramicznych i szklanych z zastosowaniem farb zawierających ołów, arsen lub inne trujące składniki.
73. Przy produkcji cementu, wapna i gipsu; obsługa pieców, ładowanie, wyładowywanie, przesiewanie, odważanie, pakowanie i inne prace w pyle lub wysokiej temperaturze; ręczny transport gorącego klinkieru; prace rusztowych w kanałach pieca dolomitowego.
74. Prace przy produkcji papy łącznie z czyszczeniem kotłów i wanien warzelniczych; wszelkie prace narażające na stykanie się z pakiem i smołą.
75. Wyrób mas izolacyjnych, zawierających szkodliwe składniki, jak krzemionka, azbest; wyrób, stosowanie i pakowanie waty i przędzy szklanej oraz

- wełny żuźlowej, szycie mat z przędzy szklanej; wyrób przedmiotów z korka mielonego i pyłu korkowego.
76. Przerób azbestu.

VII. Prace wzbronione w przemyśle chemicznym.

77. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji fluoru, chloru, bromu i jodu oraz ich związków trujących.
78. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji oraz rozważaniu i pakowaniu fosforu i jego związków trujących.
79. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu, rozważaniu i pakowaniu arsenu i jego związków.
80. Prace, przy których wydzielają się tlenki azotu.
81. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji; siarki, trujących siarczków i siarczynów oraz innych trujących związków siarki, a w szczególności: dwutlenku i trójtlenku siarki, siarkowodoru, dwusiarczku węgla, chlorku, siarki.
82. Przy wytwarzaniu kwasów: solnego, azotowego i siarkowego oraz przy oczyszczaniu zbiorników po tych kwasach.
83. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji trujących związków chromu (chromianów i dwuchromianów).
84. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji związków cyjanowych, np. cyjanowodoru i cyjanków.
85. Przy wytwarzaniu podchlorynów i chloranów.
86. Prace z rtęcią. Wytwarzanie, przerób i stosowanie związków rtęci, jak: sublimat, kalomel, azotan rtęci, oraz amalgamatów rtęci.
87. Prace związane z wytwarzaniem i stosowaniem związków ołowiu.
88. Przy wytwarzaniu, rozważaniu i pakowaniu stałych wodorotlenków sodu i potasu, jak również innych substancji żrących oraz rozważanie i rozlewanie ich roztworów.
89. Przy wytwarzaniu i stosowaniu w produkcji amoniaku.
90. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji fosfenu.
91. Przy wytwarzaniu karbidu.
92. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji szkodliwych organicznych pochodnych chlorowych, jak chloroform, chloral, trójchloroetylen (tzw. „Tri“), dwuchloroetan, czterochloroetan i czterochlorek węgla.
93. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji alkoholów trujących (np. alkoholu metylowego) oraz ich pochodnych (np. estrów);

- przy wytwarzaniu i stosowaniu rozpuszczalników zawierających alkohol metylowy i inne alkohole trujące.
94. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu w produkcji trujących aldehydów, jak formalina, i ketonów, jak aceton.
 95. Przy wytwarzaniu, rozlewaniu oraz stosowaniu eteru etylowego.
 96. Przy wytwarzaniu kwasu mrówkowego i szczawiowego oraz przy syntezie stężonego kwasu octowego.
 97. Przy wytwarzaniu, przerobie i stosowaniu szkodliwych związków organicznych, pochodzących z destylatów smoły pogazowanej, a w szczególności węglowodorów o budowie pierścieniowej, jak benzen, toluen, ksylen, naftalen, antracen, oraz ich pochodnych trujących, jak nitrozwiązki, aminy, fenol i jego pochodne.
 98. Przy wytwarzaniu, przerobie, rozsyrywaniu i pakowaniu syntetycznych barwników organicznych, a przede wszystkim kadziowych, zasadowych, siarkowych, naftoelanowych i nigrozyn.
 99. Wszelkie prace z pirydyną.
 100. Wyrób, stosowanie, rozważanie, rozlewanie i pakowanie pokostów oraz lakierów nitrocelulozowych i lakierów, farb oraz substancji pokrywających, zawierających szkodliwe dla zdrowia składniki, jak np.: farb ołowiowych, jak bieli ołowianej, minii, glejty, żółcienia chromowego, oraz farb arsenowych, miedziowych itp.
Prace w kuchniach lakierniczych, farbiarskich i bitumicznych.
 101. Przy wytwarzaniu, przerobie, stosowaniu w produkcji, rozsyrywaniu, pakowaniu i ampułkowaniu trujących alkaloidów, jak opium, morfina, strychnina, kokaina i inne.
 102. Wyrób i stosowanie wodoru.
 103. Przy wajaławianiu pomieszczeń i sprzętu przy pomocy lamp bakteriobójczych.
 104. Przy zatapianiu ampułek.
 105. Przy wytwarzaniu i przerobie kauczuku syntetycznego typu tiokolu.
 106. Przy wulkanizacji gumy na zimno i wyrobie faktisów, przy gorącej wulkanizacji i gorącej regeneracji gumy..
 107. Przy produkcji wyrobów gumowych:
w dziale mieszanek gumowych;
przy walcach i kalandrach;
przy wyrobie i stosowaniu w produkcji kleju gumowego oraz gumowaniu materiałów i taśm izolacyjnych;

- w oddziałach konfekcji opon samochodowych, w działach artykułów maczanych; młodocianym do lat 16 — wszelkie prace przy produkcji wyrobów gumowych.
108. Przy wyrobie tkanin powlekanych chlorkiem poliwinylu lub nitrolakami.
109. Przy wyrobie i ekspedycji nawozów sztucznych.
110. Przy wytwarzaniu włókien sztucznych metodą wiskozową: wszelkie prace z wyjątkiem: prac, nie zagrażających zdrowiu przy obsłudze magazynów celulozy, rozpakowywaniu i sortowaniu celulozy, sortowaniu i pakowaniu gotowej przędzy; obsłudze magazynów z gotową przędzą; przy pracach z suchą przędzą oraz w działach pomocniczych; młodocianym do lat 16 — wszelkie prace w tego rodzaju fabrykach.
111. Prace przy wytwarzaniu i przerobie kaprolaktanu oraz stosowanie dautermu; młodocianym do lat 16 — wszelkie prace w fabrykach włókien syntetycznych.
112. Przy wyrobie nici chirurgicznych.
113. Przy wytwarzaniu celuloidu i przedmiotów z masy celulozowej.
114. Przy wytwarzaniu, rozlewaniu i dodawaniu do płynnego paliwa czteroetylku ołowiu; rozlewanie benzyny etylizowanej.
115. Przy wytwarzaniu, stosowaniu w produkcji, prasowaniu i pakowaniu sadzy aktywnej.
116. Przy produkcji elektrod.
117. Wytwarzanie, przewóz i przechowywanie gazów, płynów i pyłów trujących, duszących i drażniących.

VIII. Prace wzbronione z materiałami wybuchowymi.

118. Wszelkie prace przy wyrobie, składowaniu, wydawaniu i transporcie materiałów wybuchowych, przedmiotów zapalczyczych (jak spłonki, lonty), ogni sztucznych i amunicji; prace przy użyciu materiałów wybuchowych.

IX. Prace wzbronione przy wylewaniu, odgazowywaniu, suchej destylacji węgla, drewna i torfu oraz w przemyśle naftowo-rafineryjnym i palnych gazów przemysłowych.

119. W działach produkcyjnych koksowni, gazowni, wylewni, przy suchej destylacji węgla, drewna i torfu oraz rozdzielanie, oczyszczanie i przeróbka destylatów i gazów.

- 120. W brykietowniach.
- 121. Wszelkie prace w działach produkcyjnych rafinerii ropy naftowej z wyjątkiem prac z oczyszczoną parafiną.
- 122. Wytwarzanie, przeróbka i oczyszczanie palnych gazów przy gazociągach, w rozdzielniach i na stacjach palnych gazów przemysłowych.
- 123. Oczyszczanie kotłów asfaltowych i koksowych, retort i pieców gazowniczych i koksowniczych, do suchej destylacji drewna i zbiorników po produktach ropy naftowej.

X. Prace wzbronione w przemyśle fotochemicznym.

- 124. W ciemniach, przy wyrobie i oblewie emulsją oraz przy suszeniu, krajaniu i pakowaniu materiałów światłoczułych.
- 125. W laboratoriach kontroli technicznej i w laboratoriach produkcyjnych.
- 126. Obsługa magazynów półwyrobów.

XI. Prace wzbronione w przemyśle filmowym.

- 127. W konserwatorni centrali wynajmu filmów, w ciemniach zakładów, w kabinach projekcyjnych wyposażonych w aparaty z lampą łukową, w magazynach i przechowalniach filmów, w pomieszczeniach montażu filmów, praca na pomostach ruchomych oraz przy przenoszeniu i przewożeniu filmów palnych.

XII. Prace wzbronione w przemyśle włókienniczym i przemysłach stosujących maszyny włókiennicze.

- 128. Przy składowaniu, rozpakowywaniu, sortowaniu i oczyszczaniu wszelkiego rodzaju surowców i odpadków włókienniczych:
prace przy karbonizacji szmat, wełny i tkanin;
obsługa pras,
obsługa opalarek,
obsługa wszelkiego rodzaju wilków (szarpaczy).
- 129. Wszelkie prace przy moczeniu basenowym oraz przy obsłudze maszyn produkcyjnych w roszarniach lnu i konopi.
- 130. Przygotowywanie i przeróbka surowców włókienniczych, poprzedzające przedzenie, do zgrzeblarek włącznie, a przy obróbce lnu i konopi — do czesarek włókna i zgrzeblarek włącznie;

- w przędzalniach czesankowych także przy czesarkach, prasowniczkach i melanżerkach.
Zakaz nie dotyczy młodocianych od lat 16 w działach wyposażonych w nowoczesne maszyny, całkowicie zabezpieczone i obudowane oraz zaopatrzone w urządzenia odpylające.
131. W mokrych przędzalniach włókien łykowych.
 132. Młodocianym do 16 lat — obsługa samoprząśnic wózkowych, prace przy szyciu sznurów i taśm wrzecionowych na maszynach.
 133. Prace ostrzarzy obić, toczowników, pokryw i czyściarzy maszyn włókienniczych.
 134. Krajanie włókna i papieru do nakładania ostrzy włącznie.
 135. Przy produkcji lin i powrozów, do pracy prządki i pomocy włącznie, oraz prace przy obsłudze skręcarek lin; ręczne skręcanie powrozów.
 136. Przy parowaniu i rozwijaniu kokonów w fabrykach jedwabiu.
 137. Przy tkaniu (tkacz i pomoc) tiulu, firanek, koronek, dywanów, filców papierniczych, chodników i wycieraczek kokosowych, sieci rybackich i gazy młyńskiej, z wyjątkiem naprawy i ręcznego wiązania sieci; obsługa krosien ciężkich.
 138. Praca przy snuciu i cewieniu nici gumowych oraz przy wyrobie plecionek gumowych.
 139. Wszelkie prace w farbiarniach i drukarniach, z wyjątkiem — dla młodocianych powyżej lat 16 — prac przy drukowaniu maszynowym, jeżeli istnieje hermetyzacja urządzeń technicznych i skuteczna wentylacja.
 140. Wszelkie prace w wykańczalniach, z wyjątkiem składalni, gdzie młodociani mogą być zatrudnieni przy czynnościach pomocniczych, jak np. pakowanie, zawieszanie kartek, nakładanie nalepek itp.
 141. Obsługa maszyn wołokowych.
 142. Przy produkcji waty oraz przy drapaniu i składaniu watoliny.
Wyrób filców (także włosowych).
 143. W dziewiarstwie i pończosznictwie:
obsługa formiarek i suszarek;
bezpośrednia obsługa maszyn kotonowych;
młodocianym do lat 16 — obsługa ręcznych maszyn saneczkowych o szerokości ponad 80 cm.
 144. Wszelkie prace przy wyrobie artykułów z azbestu i włókna

szklanego lub z zastosowaniem do produkcji tych materiałów.

Przy wypalarkach taśm hamulcowych.

XIII. Prace wzbronione w przemyśle odzieżowo-galanteryjnym.

145. Ręczne i maszynowe krojenie materiałów.
146. Obsługa pras, z wyjątkiem pras ręcznych, obsługiwanych przez jednego pracownika i nie wymagających znacznie większego wysiłku fizycznego; obsługa mechanicznych wycinarek, wyłaczarek itp. maszyn, które nie posiadają skutecznych zabezpieczeń przeciw urazom rąk.
147. Szycie na maszynach nożnych oraz na maszynach elektrycznych wyrobów ciężkich, np. konfekcji brezentowej, zimowej itp.
148. Obsługa bębnow do czyszczenia.
149. Obsługa suszarek.
150. Prasowanie za pomocą ręcznych żelazek lub maszyn z zastosowaniem pary.
151. Belowanie ścierek.
152. Obsługa pieców do wypalania, np. guzików.
153. Szlifowanie, toczenie, wiercenie i polerowanie.
154. Formowanie, falcowanie, szlifowanie, farbowanie i suszenie kapeluszy filcowych.
155. Przy wyrobie kołder i materaców:
wypychanie materaców;
ręczne i maszynowe pikowanie kołder i materaców.
156. W przemyśle konfekcji technicznej; w powielarniach, przy gipsowaniu opasek gazowych i pudrowaniu tkanin.
157. W przemyśle obuwniczym (obuwie skórzane, gumowe i tekstylne):
obcinanie drewnianych obcasów, wysuwanie kopyt z obuwia, obsługa maszyn i urządzeń wymagających od pracowników dużego wysiłku fizycznego, niebezpiecznych lub z których wydzielają się przy produkcji: pył, szkodliwe pary lub gazy, np. maszyn do ćwiekowania, glazowania, siekania, prasowania, śrubowania, poklepywania, kołkowania, ścieniania, frezowania itp.;
prace ręczne, wymagające dużego wysiłku fizycznego. Młodocianym do lat 16: perforowanie, obsługa podwójnego krążkowacza, przybijanie podeszew i wierzchników (fleków), za-belowanie, zakręwanie (zagaśnianie) rowków, formowanie obuwia (lisowanie), ręczne sznurowanie.

- Przy wyrobie sztucznej skóry;
w fabrykach kopyt przy wglębiarce obcasów.
158. W dziale sztucznych mas:
mielenie surowca i odpadków, obsługa wtryskarek.

**XIV. Prace wzbronione w przemyśle garbarskim i w przemyśle
wytwarzania wyrobów skórzanych.**

159. Obsługa magazynów skór surowych.
160. Odwłóśnianie i oczyszczanie skór.
161. Moczenie, pranie, płukanie, garbowanie i wyciąganie skór.
Oczyszczanie dołów garbarskich (do płukania, wapnienia
i garbowania).
162. Prace w wydziale bębnow.
163. Obsługa suszarni otwartych dla skór i suszarni futer;
młodocianym do lat 16 — obsługa wszelkich suszarni;
obsługa komór do pocenia skór;
odtłuszczanie skór;
obsługa maszyn garbarskich;
przy wytwarzaniu ekstraktów do garbowania i mieleniu
garbnika;
szlifowanie na sucho;
trzebanie futer;
maszynowe wykańczanie futer oraz wykańczanie na kosie;
farbowanie futer i skór;
mechaniczne i ręczne krojenie skór oraz prace przy maszy-
nach do ścinania (egalizowania);
młodocianym do lat 16 — wszelkie prace przy przeróbce
kożuszniczo-kuśnierskiej;
wstępna obróbka włosia i szczeciny oraz suszenie i belowa-
nie szczeciny.

XV. Prace wzbronione w przemyśle papierniczym.

164. W fabrykach celulozy, z wyjątkiem robót z gotową celulożą.
165. W fabrykach papieru i tektury;
obsługa rębaków i mechanicznych urządzeń do korowania
i strugania drewna;
obsługa kotłów do parowania drewna;
rozpakowywanie, trzebanie, sortowanie i rozdrabnianie
szmat i makulatury;
gotowanie szmat;
przygotowywanie i bielienie masy papierowej przy pomocy
roztworów bielących;

- prace przy wyrobie pergaminu; papieru parafinowanego;
 prace przy wytwarzaniu klejów żywicznych;
 obsługa maszyn papierniczych;
 obsługa przekrawaczy, krajarek zwojowych i innych, przewijarek, gładzików, kalandrów, liniarek.
166. Prace wzbronione w przemyśle materiałów pisarskich: przy wyrobie kalki i taśm do maszyn oraz matryc;
 przy wyrobie wszelkiego rodzaju pręcików do ołówków i kredek;
 przy obsłudze szybkobieżnych maszyn do obróbki drewniek do oprawy ołówków oraz obróbki obsadek;
 stemplowanie ołówków;
 obsługa automatów karuzelowych;
 prace przy wyrobie tuszu i atramentu z zastosowaniem szkodliwych dla zdrowia środków chemicznych.

XVI. Prace wzbronione w przemyśle poligraficznym.

167. Dział druku wypukłego (typograficznego):
 w zecerni ręcznej;
 wszelkie prace w pomieszczeniach linotypów;
 wszelkie prace w pomieszczeniach odlewarek monotypowych;
 wszelkie prace w pomieszczeniach stereotypii, przetapialni metalu oraz w pomieszczeniach regeneracji stopów drukarskich;
 wszelkie prace w pomieszczeniach odlewni czcionek, wierszy, linii i materiału zecerskiego;
 prace przy kalandrach.
168. Dział druku płaskiego i wklęsłego:
 wszelkie prace w pomieszczeniach maszyn wklęsłodrukowych;
 rozcieranie i przygotowywanie farb suchych;
 wszelkie prace w pomieszczeniach przygotowywania farb, zawierających rozpuszczalniki, jak: benzen, toluen, ksylen i inne szkodliwe składniki;
 wszelkie prace w pomieszczeniach urządzeń do regeneracji benzenu, toluenu, ksylenu itp.;
 prace przy trawieniu klisz, płyt i cylindrów oraz prace w tych pomieszczeniach;
 przy galwanicznym pokrywaniu metali i w pomieszczeniach galwanizerni;
 przy ziarnowaniu płyt.

169. Obsługa maszyn rotacyjnych, nie wyłączając prac pomocniczych.
170. Przy brązowaniu i lakierowaniu druków;
w działach dekalkomanii;
przy krajarkach i trójnożach;
sprzątanie pomieszczeń produkcyjnych.

XVII. Prace wzbronione w przemyśle drzewnym.

171. Przetaczanie (obracanie) dłużyc, układanie kłód i bali;
obsługa traka oraz wszelkie prace w podtarczu;
obsługa pił tarczowych i taśmowych oraz maszyn do obróbki drewna o bezpośrednim ręcznym podsuwie materiału.
172. Ręczne przecieranie drewna oraz poprzeczne przecinanie kłód i dłużyc;
ciosanie kłód na płaszczyznę siekierą i toporem.
173. Szlifowanie oraz praca w pomieszczeniach, w których czynne są silnie pyłące maszyny, nie posiadające skutecznych urządzeń odpylających.
174. Politurowanie i brązowanie wyrobów drewnianych.
175. Klejenie drewna lub sklejki klejami, zawierającymi krew zwierzęcą lub szkodliwe substancje, jak fenol i inne.
176. Obsługa aparatów do ekstrakcji i destylacji żywicy;
prace przy wyrobie i załadunku terpentyny oraz stosowaniu terpentyny.
177. Przygotowywanie surowca do wyrobu klepki i bindry;
ściągnięcie beczek przy pomocy kołowrotka i lewara;
obsługa parowników drewna.
178. Prace w giętarniach.
179. Gremplowanie trawy do wyściełania.
180. Młodocianym do lat 16:
przygotowywanie surowca w postaci wałków do wyrobu gontów, obsługa spajarek.
181. W przemyśle wikliniarskim:
kopanie rowów oraz roboty przygotowawcze na plantacjach wikliny;
obsługa warzelni wiklinowej, pras i wyginanie obręczy z wikliny;
młodocianym do lat 16 — prace przy eksploatacji wikliny i jej przerobie z wyjątkiem wyplatania.

XVIII. Prace wzbronione w przemyśle zapalczonym.

182. Przygotowywanie mas zapalczanych, maczanie patyczków; prace w suszarni patyczków i przy kasetach z zapalnikami.

XIX. Prace wzbronione w przemyśle spożywczym.

183. Prace w elewatorach i magazynach zbożowych przy wszelkich manipulacjach ze zbożem; czyszczenie silosów zbożowych.
184. Ręczna i mechaniczna konserwacja zboża i nasion.
185. Czyszczenie i przemiał zboża; mieszanie, przesiewanie mąki i otrąb oraz paczkowanie mąki; napełnianie i ważenie napełnianych worków oraz ich składowanie.
186. W piekarniach i wytwórniach wyrobów cukierniczych oraz fabrykach makaronu: bezpośrednia obsługa pieców piekarniczych; ręczne wyrabianie ciasta o wadze przekraczającej 5 kg; prace przy gotowaniu karmelu w odkrytych kociołkach (duplikatorach), doprawianie i ręczne przenoszenie karmelu; obsługa walców; obsługa pras do wyrobu makaronu.
187. Wszelkie prace w browarach.
188. W drożdżowniach; przygotowywanie brzezki melasowej i odwirowywanie melasy, prace w dziale fermentacji, obsługa suszarni, prace przy materiałach szkodliwych i pylących (np. pożywki, kwas siarkowy itd.), w dziale glicerynowni.
189. W przemyśle spirytusowym: wszelkie prace w gorzelniach, rektyfikacjach spirytusu, fabrykach alkoholu bezwodnego, wytwórniach wyrobów alkoholowych oraz rozlewniach tych wyrobów.
190. W cukrowniach i rafineriach cukru; spław buraków i obsługa płuczek; obsługa krajalnic; obsługa dyfuzorów, obsługa i czyszczenie saturatorów, błotniarek, obsługa mieszadeł, werników i wyparek oraz pieców wapiennych i gazowych w oddziałach wapna, jak również wszelkie manipulacje z wapnem; prace w siarkowniach i w oddziałach bielenia; prace w gorących działach rafinerii.
191. W przetwórnictwie owocowo-warzywnym: prace przy odkażaniu i siarkowaniu owoców;

- zalewanie kwasem siarkowym przecierów owocowych oraz
 czyszczenie zbiorników po przecierach;
 obsługa pras, walców, maszyn do szatkowania kapusty.
192. W wytwórniach octu i musztardy:
 w magazynach octu nie zbutelkowanego;
 rozlewanie octu;
 w oddziałach mielenia musztardy i maszyn czyszczących;
 przy fermentacji stojakowej;
 ręczne zmywanie opakowań szklanych i innych.
193. Prace w rozlewniach esencji octowej i piwa.
194. W słodowniach, fabrykach cykorii i surogatów kawy —
 obsługa suszarni lassoowych i pieców prażalniczych.
195. W fabrykach środków odżywczych — ręczne rozlewanie
 i korkowanie próbek z esencjami smakowymi:
 przy produkcji kwasu cytrynowego i olejków aromatycznych;
 wszelkie prace przy produkcji waniliny.
196. W wytwórniach wód gazowych — obsługa saturatorów oraz
 obciążanie (napełnianie) butelek, syfonów i balonów.
 Ręczne zmywanie opakowań szklanych i innych.
197. W przemyśle tłuszczowym:
 obsługa dołów wapiennych przy konserwacji skór w fa-
 brykach kleju skórzanego;
 prace na klepiskach proszkowych oraz przy ręcznym pako-
 waniu proszku;
 obsługa kwaszalni tzw. „scapsztocków“;
 obsługa kotłów warzelnych i wanien ługowych;
 obsługa elektrolizerowni;
 prace w utwardzalniach tłuszczu;
 w olejarniach — obsługa walców i kruszarek makuchów oraz
 praca w oddziałach ekstrakcji chemicznej;
 w wytwórniach margaryny i ceresu — obsługa bębnow
 chłodzących;
 w działach produkcji kleju perełkowego.
198. W przemyśle ziemniaczanym:
 spław i mycie ziemniaków;
 przygotowywanie roztworów szkodliwych środków chemicz-
 nych, dozowanie tych roztworów miarkami;
 prace przy tarkach;
 obsługa konwertora przy produkcji syropu, dozowanie węgla
 aktywnego, obsługa stacji regeneracji węgla kostnego oraz
 błotniarek;
 prace w dekstryniarniach, klejarni i karmelowniach;
 prace przy walcach w płatkarni.

199. W wędzarniach:
wszelkie prace w dziale wędzenia.
200. W przemyśle rybnym:
połów ryb;
patroszenie i filetowanie;
wszelkie prace w działach produkcyjnych w fabrykach przetworów rybnych i tranu.
201. Prace przy klasyfikacji, przepędzie i w magazynach żywca.
202. Wszelkie prace w rzeźniach oraz przy uboju, skubaniu, patroszeniu, składowaniu i zamrażaniu drobiu;
prace związane z trybowaniem i rozbieraniem mięsa;
obsługa kutrów i wilków;
obsługa kotłów do gotowania i prace w parzelniach wyrobów;
przy szlamowaniu (czyszczeniu) jelit zwierzęcych;
przy obróbce chemicznej i konserwacji gruczołów.
203. W przetwórnich pierza.
204. W przetwórnich odpadków zwierzęcych:
wszelkie prace w zakładach utylizacyjnych i albuminowniach, w wytwórniach produktów z rogu, prace przy obcinaniu i łamaniu rogów i racic, przy wytwarzaniu wyrobów z rogu oraz przy wyrobie mączek rogowych;
mielenie kości oraz prace przy ekstrakcji w zakładach przerobu kości;
wszelkie prace w wytwórniach mączek rybnych i kostnych oraz w wytwórniach pasz przy produkcji pasz treściwych z zastosowaniem wyżej wymienionych mączek; w wytwórniach żelatyny: transport skór surowych oraz ich krajanie, prace przy obsłudze destruktorów, gotowaniu żelatyny, dowożeniu i krajaniu galarety oraz mieleniu galarety i żelatyny;
w przetwórnich szczeciny, sierści i włosia: prace przy obsłudze wilków i kutrów, przy praniu, siarkowaniu i układaniu szczeciny.
205. W składach lodu i chłodniach także obsługa urządzeń chłodniczych, wyrąb lodu naturalnego, wyrób lodu sztucznego i suchego.
206. W fabrykach wyrobów tytoniowych:
w składach liści tytoniu i przy ich sortowaniu;
obsługa maszyn do krajania, prażenia, suszenia i roztrząsania tytoniu;
przy fermentacji tytoniu;
obsługa aparatów próżniowych;
prace przy produkcji papierosów, machorki, tabaki itp.;

prace w działach produkcji nikotyny.
Wszelkie prace w oddziałach produkcyjnych zakładów, produkujących zioła lecznicze.

XX. Prace wzbronione w przemyśle gastronomicznym i hotelowym oraz w domach wczasowych.

207. Obsługa konsumentów w zakładach gastronomicznych, w których podawane są napoje alkoholowe, z wyjątkiem uczniów, którzy pod przewodnictwem nauczyciela i w ramach programu nauczania mogą odbywać praktykę w tych zakładach w godzinach od 7 do 15*).
208. W domach wczasowych i turystycznych, pensjonatach i hotelach (nie wyłączając hoteli robotniczych):
młodocianym do lat 16 — wszelkie prace,
młodocianym od lat 16 do 18 — prace pokojowych.

XXI. Prace wzbronione w budownictwie oraz przy melioracjach i budowie dróg.

209. Prace w kesonach:
prace wymagające pozostawania w wodzie, choćby przy częściowym zanurzeniu;
prace przy budowie, oczyszczaniu i naprawianiu studzien, tuneli i wszelkich kanałów podziemnych.
210. Stawianie i rozbieranie rusztowań, wszelkie prace rozbiórkowe.
211. Mieszanie żużla, wapna, piasku w stanie suchym:
obsługa betoniarek, sprzętu wibrującego, koparek, spycharek, młotów pneumatycznych, motopomp;
sortowanie kruszywa, obijanie tynków, ręczne przygotowywanie betonu;
tłuczenie, obróbka i szlifowanie kamieni.
212. Lasowanie wapna:
gotowanie asfaltu i prace z gorącym asfaltem.
213. Prace brukarskie, prace posadzkarskie, cyklinowanie podłóg. Młodocianym do 16 lat — pomocnicze prace przy cyklinowaniu i układaniu posadzek.
214. Prace przy zamrażaniu i przy urządzeniach do zamrażania ziemi, prace przy elektropetryfikacji gruntu.

*) Według obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 listopada 1958 r. o sprostowaniu błędów (Dz. U. Nr 71, poz. 355).

- 215. Obsługa pieców i urządzeń do osuszania budynków.
- 216. Prace dekarские i blacharskie na dachach, prace przy budowie i naprawie kominów fabrycznych, malowaniu konstrukcji stalowych, szkleniu na wysokości ponad 3 m od poziomu terenu, podłogi; prace przy elewacjach z zastosowaniem rusztowań wiszących, przesuwanym itp.
- 217. Roboty palowe.
- 218. Obsługa łódek i pontonów.

XXII. Prace wzbronione w komunikacji i łączności.

- 219. Prace przy układaniu i naprawie torów.
 - A. w kolejnictwie:
 - 220. Prace na wszystkich stanowiskach związanych z ruchem pociągów, a w szczególności prace palaczy, maszynistów i ich pomocników (na parowozach, lokomotywach spaliniowych, w elektrowozach, w wagonach motorowych), kierowców drezyn motorowych, zawiadowców odcinków drogowych, mostowniczych, toromistrzów, tunelowych, kancelistów technicznych, zawiadowców i elektromonterów sieci trakcyjnej oraz członków kolejowych straży pożarnych, palaczy parowozowych, czyścicieli dymnic, popielników i palenisk parowozowych, rewidentów wagonów hamulcowych, płozowych, ustawiaczy, manewrowych, zwrotniczych, sygnalistów, nastawniczych, obchodowych torów i przejazdowych, dyspozytorów, dyżurnych ruchu, konduktorów, kierowników pociągów, telegrafistów, elektromechaników, sprzątaczy wagonów.
 - B. w komunikacji samochodowej i tramwajowej:
 - 221. Praca kierowców, motorowych i konduktorów w autobusach, w trolejbusach i tramwajach; kierowców i pomocników kierowców samochodów i ciągników; kierowców motocykli; przy ręcznym przetaczaniu, spinaniu i odczepianiu wagonów i przyczep; prace w garażach; zdejmowanie i nakładanie kół i opon ciągnikowych, samochodowych.
 - C. w żegludze:
 - 222. Na jednostkach pływających w żegludze morskiej, wielkiej,

- małej, bałtyckiej, przybrzeżnej, portowej, na wodach osłoniętych — praca w charakterze członków załogi.
223. Na wszelkich jednostkach pływających:
prace w charakterze sterników, maszynistów, motorzystów, ich pomocników, palaczy-węglarzy, trymerów, drenarzystów, smarowników;
prace przy czyszczeniu ze rdzy i farby;
prace przy czyszczeniu żęz;
prace przy czyszczeniu kotłów;
prace przy czyszczeniu zbiorników i ładowni na jednostkach pływających;
prace pozaburtowe;
prace przy zabiegach sanitarnych na jednostkach pływających, jak fumigacja, deratyzacja.
224. Prace cumownicze na jednostkach pływających i nabrzeżach.
225. Prace nurków, prace przy wydobywaniu wraków i na pogłębiarkach.
226. Prace przy wszelkich urządzeniach przeładunkowych na jednostkach pływających i w portach.
227. Prace przy obsłudze doków, slipów, kafarów.
228. Prace przy linach stalowych.

D. w lotnictwie:

229. Prace mechaników i pilotów na samolotach.

E. w łączności:

230. Obsługa centrali telefonicznych i telegraficznych w charakterze telefonistów i telegrafistów oraz obsługa rozmównic telefonicznych;
prace w charakterze radiotelegrafistów;
prace przy aparaturze radiolokacyjnej.
231. Prace w pocztowych rozdzielniach i magazynach paczek i gazet;
do lat 16 — prace w pocztowych rozdzielniach listów.
232. Prace w radiostacjach.
233. Prace w kolumnach naprawczych poza stałym miejscem pracy;
prace w komorach i studzienkach kablowych.

XXIII. Prace wzbronione w służbie zdrowia i weterynaryjnej.

234. W aptekach i laboratoriach.
235. Prace dezynfekcyjne, dezynsekcyjne i deratyzacyjne z zastosowaniem trujących środków chemicznych.

- 236. Obsługa chorych ludzi i zwierząt w zakładach leczenia zamkniętego i otwartego.
Wszelkie prace w zakładach dla chorób zakaźnych i psychicznych.
- 237. Prace przy sztucznym unasiennianiu zwierząt.
- 238. Prace w charakterze noszowych.
- 239. Przy produkcji surowic i szczepionek oraz witaminy D-2.
- 240. Prace w prosektoriach.
- 241. Wszelkie prace przy badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa.
- 242. Prace przy badaniu zwierząt na targowicy.
- 243. Młodocianym do lat 16 — wszelkie prace w przemyśle bio-weterynaryjnym.

XXIV. Prace wzbronione w rolnictwie i ogrodnictwie.

- 244. Prace traktorzystów i ich pomocników.
- 245. Bezpośrednia obsługa maszyn żniwnych:
praca na stanowisku kombajnera;
obsługa młocarni: podawanie zboża do bębna młocarni,
prace na górnym pomoście;
obsługa sieczkarni oraz maszyn czyszczących;
młodocianym do lat 16 — obsługa maszyn rolniczych, towarzyszących ciągnikom, koszenie kosą, kierowanie pojazdem konnym.
- 246. Transport, magazynowanie, mieszanie i wysiew nawozów sztucznych prace przy użyciu środków chemicznych do zwalczania szkodników.
- 247. Obsługa ogierów, buhajów, knurów i tryków oraz zwierząt chorych na choroby zakaźne.

XXV. Prace wzbronione w gospodarce leśnej.

- 248. Przygotowywanie gleby do sadzenia lasu przy użyciu pługów oraz na terenie mokrym.
Młodocianym do lat 16 — przygotowywanie gleby do sadzenia lasu, prace przy użyciu lancetu.
- 249. Prace przy cięciach pielęgnacyjnych drzewostanu wysokopiennego.
- 250. Ścinka drzew i wyrób drewna (odgałęzianie i korowanie drewna oraz wyrzynka drewna na poszczególne asortymenty):
ciosanie kłód siekierą i toporem.
pozyskiwanie karpiny;
ręczne i maszynowe rąbanie karpiny;

przenoszenie i układanie w stosy (mygłowanie) dłuźyc i kłód, rozbieranie stosów.

Przy transporcie drewna (dłuźyc, kłód i materiałów stosowych).

251. W wyluszczeniach nasion.

252. Przy zestawianiu i rozbieraniu tratw oraz przy splawie drewna.

253. Prace przy uźyciu środków owadobójczych i grzybobójczych.

XXVI. Prace wzbronione w zakładach widowiskowych i rozrywkowych

254. Występy i produkcje zawodowych tancerek i tancerzy w zakładach gastronomicznych;

popisy akrobatyczne niebezpieczne dla życia lub zdrowia.

255. Obsługa aparatów do wyświetlania filmów z zastosowaniem lamp łukowych.

Praca w zespołach kin objazdowych poza stałym miejscem pracy.

XXVII. Prace wzbronione przy konserwacji zabytków i w pracowniach konserwacji zabytków.

256. Wszelkie prace przy konserwacji zabytków i w pracowniach konserwacji zabytków.

SKRÓCONY CZAS PRACY

UCHWAŁA NR 144 RADY MINISTRÓW

z dnia 10 maja 1958 r.

w sprawie skróconego czasu pracy w zakładach przemysłu graficznego

(Monitor Polski z 21. V. 1958 r. Nr 38, poz. 219)

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 19 kwietnia 1950 r. o skróconym czasie pracy szczególnie uciążliwej lub wykonywanej w szkodliwych warunkach (Dz. U. Nr 20, poz. 174) Rada Ministrów na wniosek Ministra Kultury i Sztuki, działającego w porozumieniu z innymi zainteresowanymi ministrami sprawującymi zwierzchni nadzór nad zakładami pracy przemysłu graficznego oraz z Ministrem Zdrowia, po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

§ 1. Przepisy ustawy z dnia 19 kwietnia 1950 r. o skróconym czasie pracy szczególnie uciążliwej lub wykonywanej w szkodliwych warunkach (Dz. U. Nr 20, poz. 174) stosuje się według zasad niniejszej uchwały do osób zatrudnionych w zakładach pracy przemysłu graficznego na stanowiskach roboczych wymienionych w załączniku do uchwały.

§ 2. Ogranicza się czas pracy osób wymienionych w § 1 do 7 godzin pracy na dobę (5 godzin w sobotę) i do 40 godzin tygodniowo.

§ 3. Minister Kultury i Sztuki w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami (kierownikami urzędów centralnych) sprawującymi zwierzchni nadzór nad zakładami pracy przemysłu graficznego oraz z Ministrem Zdrowia po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych przywróci normalny czas pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy przemysłu graficznego na stanowiskach roboczych określonych w § 1 po zastosowaniu takich urządzeń ochronnych lub po wprowadzeniu takich zmian w warunkach produkcyjnych, które usuną szczególną szkodliwość dla zdrowia lub szczególną uciążliwość warunków pracy.

§ 4. Wykonanie uchwały porucza się Ministrowi Kultury i Sztuki oraz innym ministrom (kierownikom urzędów centralnych) sprawujących zwierzchni nadzór nad zakładami pracy przemysłu graficznego.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik do uchwały nr 144 Rady Ministrów
z dnia 10 maja 1958 r. (poz. 219).

**WYKAZ WYDZIAŁÓW PRODUKCYJNYCH,
W KTÓRYCH ZATRUDNIENI PRACOWNICY KORZYSTAJĄ
ZE SKRÓCONEGO CZASU PRACY**

1. Zecernia ręczna — gazetowa
2. Zecernia maszynowa
3. Odlewnia czcionek
4. Stereotypia
5. Maszyny rotacyjne
6. Fotochemigrafia
7. Przygotownia offsetowa
8. Przygotownia rotograwiurowa
9. Kartografia
10. Galwanoplastyka, galwanostegia
11. Pracownicy zatrudnieni przy ciągłym brązowaniu i lakierowaniu druków;

od dnia 1 lipca 1958 r.

1. Zecernia ręczna — akcydensowa i dziełowa,
2. Maszyny rotograwiurowe — arkuszowe
3. Maszyny anilinowe
4. Wydział produkcji farb rotograwiurowych.

ZARZĄDZENIE MINISTRA KOMUNIKACJI NR 275

z dnia 8 października 1958 r.

**w sprawie skróconego czasu pracy w niektórych zakładach pracy
resortu komunikacji**

(Biuletyn Ministerstwa Komunikacji z 25. X. 1958 r. Nr 36,
poz. 312)

Na podstawie uchwały Nr 144 Rady Ministrów z dnia 10 maja 1958 r. w sprawie skróconego czasu pracy w zakładach przemysłu graficznego (Monitor Polski Nr 38, poz. 219) w celu dostosowa-

nia czasu pracy w drukarniach kolejowych do zasad obowiązujących w przemyśle graficznym zarządza się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się skrócony czas pracy w:

- 1) przedsiębiorstwie państwowym „Krakowska Drukarnia Kolejowa“;
- 2) przedsiębiorstwie państwowym „Warszawska Drukarnia Kolejowa“;
- 3) przedsiębiorstwie państwowym „Poznańska Drukarnia Kolejowa“ — dla pracowników zatrudnionych w działach wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do zarządzenia.

§ 2. Czas pracy pracowników zatrudnionych w zakładach i na stanowiskach określonych w § 1 ogranicza się do 7 godzin dziennie, w soboty do 5 godzin, tj. 40 godzin tygodniowo.

§ 3. Wynagrodzenie pracowników wymienionych w § 1 za czas pracy ustalony w § 2 zarządzenia należy obliczać według obowiązującej tabeli płac dla robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwach państwowych pn. „Drukarnia Kolejowa“, stanowiącej załącznik do zarządzenia Ministra Kolei Nr 264 z dnia 23 sierpnia 1956 r. (Biuletyn MK Nr 10, poz. 217/2), przyjmując zasadę, że za 40 godzin tygodniowej pracy zarobek oblicza się jak za 46 godzin.

§ 4. Zarządzenie nie może spowodować przekroczenia funduszu płac.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 października 1958 r.

Nr KP 2h/100—39/58

Załącznik do zarządzenia Ministra Komunikacji Nr 275 z dnia 8 października 1958 r.

**WYKAZ DZIAŁÓW PRODUKCYJNYCH
W KTÓRYCH PRACOWNICY KORZYSTAJĄ
ZE SKRÓCONEGO CZASU PRACY:**

1. Zecernia maszynowa,
2. Stereotypia,
3. Maszyny rotacyjne,
4. Przygotownia offsetowa,
5. Galwanoplastyka,
6. Zecernia ręczna akcydensowa.

DODATKOWE URLOPY

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 12 września 1958 r.

w sprawie dodatkowych urlopów dla niektórych pracowników przemysłu spożywczego

(Dz. U. z 26. IX. 1958 r. Nr 57, poz. 286)

Na podstawie art. 10 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. z 1949 r. Nr 47, poz. 365 i z 1950 r. Nr 13, poz. 123) zarządza się, co następuje:

§ 1. Pracownikom zatrudnionym w działach produkcji waniliny w Kujawskich Zakładach Kawy Zbożowej i Środków Odżywczych na stanowiskach określonych w wykazie stanowiącym załącznik do niniejszego rozporządzenia przysługuje w każdym roku kalendarzowym dodatkowy płatny urlop w wymiarze 9 lub 12 dni roboczych zgodnie z tym wykazem.

§ 2. Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego pracownik nabywa po przepracowaniu jednego roku na stanowiskach określonych w wykazie, o którym mowa w § 1.

§ 3. 1. Zależnie od wskazań lekarza zakład powinien udzielić urlopu dodatkowego łącznie z urlopem wypoczynkowym lub oddzielnie.

2. Urlop dodatkowy nie może być dzielony na części.

§ 4. Urlop dodatkowy przysługuje w wymiarze odpowiadającym stanowisku zajmowanemu przez pracownika w czasie udzielenia tego urlopu.

§ 5. Pracownikom lub pracownicom zatrudnionym na stanowiskach określonych w wykazie przewidzianym w § 1 urlop wypoczynkowy i urlop dodatkowy może być przesunięty na następny rok kalendarzowy tylko w razie niemożności wykorzystania tych urlopów z powodu choroby, przerwy w pracy w związku z ciążą i porodem albo odbywaniem służby wojskowej.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów
z dnia 12 września 1958 r. (poz. 286)

WYKAZ STANOWISK

w działach produkcji waniliny w Kujawskich Zakładach Kawy Zbożowej
i Środków Odżywczych, których zajmowanie uprawnia do korzystania
z dodatkowych urlopów.

Lp.	Dział produkcyjny	Stanowisko pracy	Ilość dni urlopu
1	Ekstrakcja	ekstraktorowy	12
		pomocnik ekstraktorowego	12
2	Neutralizacja	zobojętniacz hydrolizatu alkalicznego	12
		pomocnik zobojętniacza hydrolizatu alkalicznego	12
3	Regeneracja	odnawiacz rozpuszczalnika do waniliny	12
		pomocnik odnawiacza rozpuszczalnika do waniliny	12
4	Przygotownia surowców	przygotowywacz ługu	9
		podgęszczacz ługu	9
		pomocnik podgęszczacza ługu	9
5	Stacja wyparna	reaktorowy hydrolizy alkalicznej	9
		reaktorowy	9
		krystalizatorowy	9
		destylatorowy	9
6	Brygady konserwatorskie (na hali produkcyjnej)	elektryk	9
		ślusarz	9
		hydraulik	9
		spawacz	9
		brygadzysta	9

WYKAZ NIE ZAMIESZCZONYCH W ZBIORZE WAŻNIEJSZYCH PRZEPISÓW, POZOSTAJĄCYCH W ZWIĄZKU Z BHP

Uchwała Nr 31 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 1958 r. w sprawie premiewego funduszu dewizowego dla kopalń węgla kamiennego (Monitor Polski Nr 45, poz. 258) — zakup deficytowych urządzeń mających na celu podniesienie stanu bhp (§ 4 uchwały)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 września 1958 r. w sprawie utworzenia Funduszu Postępu Technicznego oraz jego przeznaczenia (Dz. U. Nr 61, poz. 302).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 19 maja 1958 r. zmieniające rozporządzenie z dnia 1 lipca 1954 r. w sprawie wypadków w zatrudnieniu (Dz.U. z 1958 r. Nr 31, poz. 141).

Rozporządzenie Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 9 czerwca 1958 r. w sprawie ustalenia wykazu chorób zawodowych robotników zatrudnionych w zespołach formujących szkło (Dz. U. Nr 42, poz. 202).

Pismo okólne nr 153 Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1958 r w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (niepublikowane).

Zarządzenie Ministra Komunikacji Nr 56 z dnia 18 marca 1958 r. o podziale czynności w Ministerstwie Komunikacji w sprawach wynikających z prawa górniczego w stosunku do kamieniołomów resortu komunikacji (Biuletyn Ministerstwa Komunikacji Nr 8, poz. 61) — opracowywanie i stosowanie przepisów bhp w kamieniołomach.

Zarządzenie Ministra Komunikacji Nr 233 z dnia 20 sierpnia 1958 r. w sprawie zatwierdzenia „Instrukcji o wykonaniu dozoru technicznego nad wytwornicami acetylenu“ T(res) Nr 1 (Biuletyn Ministerstwa Komunikacji Nr 32, poz. 263) — instrukcja ukała się w osobnym wydaniu książkowym.

Zarządzenie Ministra Komunikacji Nr 302 z 6. XI. 1958 r. (Biuletyn Ministerstwa Komunikacji Nr 39, poz. 336) — uzupełnienie wykazu prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia w resorcie kolei.

Zarządzenie Nr 151 Ministra Rolnictwa z dnia 2 października 1958 r. w sprawie organizacji służby bezpieczeństwa i higieny pracy w resorcie rolnictwa (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 10, poz. 56).

Zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 6 września 1958 r. zmieniające zarządzenie z dnia 22 października 1956 r. w sprawie zasad obrotu butlami do gazów technicznych (Monitor Polski Nr 79, poz. 454).

Zarządzenie Ministra Przemysłu Chemicznego z dnia 6 września 1958 r. w sprawie prowadzenia ewidencji butli do gazów technicznych przez zakłady pracy produkujące gazy techniczne i przez wojewódzkie hurtownie wyrobów przemysłu chemicznego (Monitor Polski Nr 79, poz. 455).

Zarządzenie Ministra Zdrowia z 8. XI. 1958 r. w sprawie mianownictwa chorób, urazów i przyczyn zgonów (Monitor Polski Nr 92, poz. 507).

Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 1958 r. w sprawie określenia warunków, w których praca lekarzy lub lekarzy dentyków oraz innych pracowników z wyższym wykształceniem jest połączona z narażeniem na działanie promieni Roentgena, ciał promieniotwórczych oraz fal elektromagnetycznych (Monitor Polski Nr 96, poz. 524).

Uchwała Kolegium Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 30 czerwca 1958 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy (Biuletyn Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 18, poz. 216).

Zarządzenie Nr 272 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10. IX. 1958 r. w sprawie zmian w organizacji administracji lasów państwowych (Biuletyn M.L. i P.D. Nr 20—21, poz. 237) — ustala m. in. organizację służby bhp.

Pismo okólne Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 października 1958 r. Nr Ppoż. 390/17/58 w sprawie wzmocnienia ochrony przeciwpożarowej w czasie robót budowlanych i remontów przeprowadzanych w zakładach przemysłowych (Biuletyn Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Nr 26, poz. 293).

Instrukcja z dnia 29 sierpnia 1958 r. (Nr WS 6-Oa/2/58) w sprawie sfinansowania zakupu odzieży ochronnej dla uczniów i nauczycieli zawodu w warsztatach szkolnych szkół zawodowych podległych Ministrowi Oświaty (Dz. Urz. Minist. Oświaty Nr 11, poz. 168).

Zarządzenie Ministrów Przemysłu Spożywczego i Skupu oraz Pracy i Opieki Społecznej z 1. X. 1958 r. w sprawie określenia stanowisk roboczych w przemyśle rolno-spożywczym, objętych wykazem prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudniania (Monitor Polski Nr 80, poz. 461).

Zarządzenie Nr 392 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 22. IX. 1958 r. w sprawie obsługi maszyn budowlanych, drogowych i sprzętu pływającego (Dz. Urz. M.B. i P.M.B. Nr 12, poz. 92).

Zarządzenie Nr 406 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 10. X. 1958 r. w sprawie obowiązku uzupełnienia i uporządkowania dokumentacji technicznej i ruchowej dla maszyn i urządzeń technicznych oraz wprowadzenia rejestru maszyn budowlanych (Dz. Urz. M.B. i P.M.B. Nr 13, poz. 100).

Uchwała Nr 105 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 10 kwietnia 1958 r. (Biuletyn CZSP Nr 8, poz. 63) — zalecenia dotyczące podniesienia stanu bhp na terenie spółdzielni pracy.

Uchwała Nr 106 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 10 kwietnia 1958 r. (Biuletyn CZSP Nr 8, poz. 64) — polecenia mające na celu poprawę stanu bhp w zakładach górniczych spółdzielczości pracy.

Pismo okólne Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy — Inspekcja Ochrony Pracy z dnia 12 lipca 1958 r. w sprawie stosowania przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy w spółdzielniach pracy (Biuletyn C.Z.S.P. Nr 20, poz. 95).

Uchwała Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy Nr 246 z dnia 23 lipca 1958 r. w sprawie dodatków za prace wykonywane w warunkach szczególnie uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia (Biuletyn CZSP Nr 27, poz. 116).

Pismo okólne Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 23 czerwca 1958 r. w sprawie kierowania do kolegiów orzekających karno-administracyjnych spraw o naruszenie terminów i zasady rzetelności sprawozdań statystycznych oraz przepisów z zakresu ochrony, bezpieczeństwa i higieny pracy (Biuletyn C.Z.S.P. Nr 20, poz. 94).

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH UKŁADÓW ZBIOROWYCH PRACY

Zbiorowy układ pracy dla pracowników fizycznych i umysłowych zatrudnionych w zakładach pracy Ministerstwa Górnictwa i Energetyki, zawarty dnia 15 kwietnia 1957 r. — art. 22—27 (Narzędzia, materiały, ubrania ochronne i robocze), art. 28—32 (Higiena pracy).

Układ zbiorowy pracy dla przemysłu metalowego, zawarty 26 kwietnia 1957 r. — art. 58—65 (Bezpieczeństwo i higiena pracy) i załącznik Nr 5 (Wykaz prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, prac niebezpiecznych oraz dodatków za te prace).

Układ zbiorowy pracy dla Związku Zakładów Doskonalenia Rzemiosła Zakładów Doskonalenia Rzemiosła zawarty dnia 29 czerwca 1957 r. — art. 54—69 (Bezpieczeństwo i higiena pracy), załącznik Nr 12 (Tabela norm odzieży specjalnej, ochronnej i roboczej oraz sprzętu ochrony osobistej) i załącznik Nr 13 (Wykaz prac niebezpiecznych).

Układ zbiorowy pracy dla pracowników przedsiębiorstw mechanizacji rolnictwa, zawarty w dniu 4 lipca 1957 r. — art. 53—59 (Bezpieczeństwo i higiena pracy) i załącznik Nr 12 (Tabela norm zużycia odzieży roboczej i ochronnej).

Układ zbiorowy pracy w przemyśle cukrowniczym, zawarty dnia 1 września 1957 r. — art. 37—43 (Bezpieczeństwo i higiena pracy).

Zbiorowy układ pracy dla przemysłu hutniczego, zawarty 28 września 1957 r. — art. 57—73 (Ochrona i higiena pracy) i załącznik Nr 25 (Wykaz stanowisk objętych skróconym czasem pracy).

Układ zbiorowy pracy dla przemysłu chemicznego, zawarty w dniu 15 listopada 1957 r., obowiązujący z dniem podpisania z mocą od 1 stycznia 1958 r. — art. 71—77 (Ochrona i higiena pracy).

Zbiorowy układ pracy pomiędzy Ministerstwem Przemysłu Lekkiego i Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Włókienniczego, Odzieżowego i Skórzanego, zawarty w dniu 1 grudnia 1957 r. — art. 65—77 (Bezpieczeństwo i higiena pracy).

Układ zbiorowy pracy dla przemysłów drzewnych zawarty w dniu 17 grudnia 1957 r. — §§ 67—82 (Bezpieczeństwo i higiena pracy), załącznik Nr 9 (Wykaz stanowisk uprawnionych do

pobierania dodatków za pracę w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia załącznik Nr 10 (Tabela norm odzieży roboczej i ochronnej).

Zbiorowy układ pracy dla przemysłu papierniczego oraz przemysłu przetworów papierowych i materiałów biurowych z dnia 20 grudnia 1957 r., obowiązujący od 1 stycznia 1958 r. — art. 72—79 (Ochrona i higiena pracy) i załącznik Nr 1c (Wykaz zawodów uprawnionych do dodatków za pracę wykonywaną w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia).

Zbiorowy układ pracy dla górnictwa rud, zawarty w dniu 10 stycznia 1958 r. — art. 22—27 (Narzędzia, materiały, ubrania robocze i ochronne), art. 28—32 (Higiena pracy).

Układ zbiorowy pracy w budownictwie, zawarty w dniu 15 marca 1958 r. obowiązujący od dnia 1 kwietnia 1958 r. — §§ 54—64 (Bezpieczeństwo i higiena pracy), załącznik Nr 8 (Tabela dodatków za pracę wykonywaną w warunkach szkodliwych dla zdrowia, niebezpiecznych i uciążliwych) i załącznik Nr 9 (Zasady wydawania pracownikom odzieży roboczej i ochronnej).

Układ zbiorowy pracy dla pracowników zatrudnionych w przemyśle cementowym, zawarty dnia 15 marca 1958 r. — §§ 57—68 (Bezpieczeństwo i higiena pracy), załącznik Nr 5 (Zasady wydawania pracownikom odzieży roboczej i ochronnej) i załącznik Nr 6 (Wykaz prac przy wykonywaniu których przysługuje dodatek z tytułu pracy w warunkach uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia).

Zbiorowy układ pracy dla pracowników spółdzielczych, zawarty dnia 5 kwietnia 1958 r. — art. 47—53 (Ochrona i higiena pracy).

Układ zbiorowy pracy przemysłu piekarniczego, zawarty w dniu 26 kwietnia 1958 r. — art. 52—59 (Ochrona i higiena pracy).

Układ zbiorowy pracy dla przemysłu poligraficznego, zawarty w dniu 14 maja 1958 r. — art. 39—48 (Ochrona i higiena pracy), załącznik Nr 6 (Tabela norm odzieży ochronnej i roboczej), załącznik Nr 7 (Tabela przydziału mydła i środków do mycia w zakładach graficznych), załącznik Nr 8 (Wykaz prac, przy których przysługuje mleko) i załącznik Nr 9 (Tabela przydziału witaminy „C“).

Układ zbiorowy pracy pracowników radiostacji i telewizji, zawarty w dniu 24 maja 1958 r. — § 26 i 27 oraz załącznik Nr 2 (Tabela odzieży specjalnej i sprzętu ochrony osobistej).

Układ zbiorowy pracy dla przemysłu energetycznego, zawarty w dniu 25 lipca 1958 r. — art. 37—48 (Higiena i bezpieczeństwo pracy), załącznik Nr 2 (Wykaz odzieży i obuwia ochronnego oraz odzieży i obuwia roboczego) i załącznik Nr 8 (Wykaz prac wykonywanych w warunkach szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych i szczególnie uciążliwych przy urządzeniach elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz zasady ustalania i wypłaty dodatków za prace wykonywane w tych warunkach).

Układ zbiorowy pracy w jednostkach organizacyjnych transportu samochodowego łączności, zawarty w dniu 23 października 1958 r. — art. 42—49 (Ochrona i higiena pracy), załącznik Nr 18 (Wykaz odzieży ochronnej) i załącznik Nr 19 (Niektóre uprawnienia pracowników wynikające z bhp).

Załącznik nr 3
do zarządzenia N. 141.14.14

TABELA TYMCZASOWYCH NORM NALEŻNOŚCI I ŻYWIĆIA ODNIĘTY I OBRUWA ROBOCZEGO
dla pracowników zatrudnionych w: szpitalach i prewencji przestępczości oraz w przychodniach (o nadanych) pracownikach.

Lp.	STANOWISKO PRAC.	Sorty odzieży i obuwia roboczego															UWAGI		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		16	17
1	Referent zaopatrzenia																		
2	Kierownik oddziału zaopatrzenia *)																		
3	Starszy magazynier, magazynier																		
4	Pomoc kuchenna								0,5										
5	Zarządzająca pralnią *)																		
6	Pracznik																		
7	Kierownik warsztatu *)																		
8	Rzemieśnik i pomoc																		
9	Palacz kotłowy wysokoprężnych																		
10	Palacz kotłowy niskoprężnych																		
11	Dozorca - strażnik																		
12	Ważnica																		
13	Robotnik terenowy - magazynowy																		
14	Pielęgniarka społeczna *)																		
15	Rejestratorka, felcuz, laborant, pielęgniarka kolumna ruchowa h *)																		

*) o ile wykonuje cz. rannego magistrzyna

*) w mag. znakach nier. pal. przych. przyd. d. c. w. i. w. d. i.

*) o ile wykonuje czynności przych. przyd. d. c. w. i. w. d. i.

*) o ile wykonuje cz. rannego ziem. i. c. z. b. d. przych. przyd. d. c. w. i. w. d. i. w. p. o. m. o. z. z. a. n. a. c. h. w. s. e. p. a. l. a. y. c. h.

*) przy pracy poza kosztownia

*) o ile pracuje w terenie minimum 23 godziny tygodniowo

*) o ile pracuje w terenie minimum 23 godziny tygodniowo

Załącznik nr 4
do zarządzenia Nr EH. 191-1/88

TABELA TYMCZASOWYCH NORM NALEŻYWOŚCI

i zużycia odzieży i obuwia roboczego dla pracowników zatrudnionych w stacjach pogotowia ratunkowego

Lp.	STANOWISKO PRACY	Sorty odzieży i obuwia roboczego		UWAGI
		Kombi- zon dreli- chowy	Płaszcz przeclw- deszczowy	
1	2	3	4	5
1	Pielęgniarka, felczer, położna	1	2	
2	Sanitariusz, noszowy	1	2	

TABELA TYMCZASOWYCH NORM NALEŻNOŚCI I ZUŻYCIA ODBIĘZY I OBUWIA ROBOCZEGO

dla pracowników zatrudnionych w wojewódzkich kolejach transportu szynowego

Lp.	PRACY STANOWISKO	Sorty odbięzy i obuwia roboczego										UWAGI			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12	13
		Ubranie drelnikowe	Ubranie walciane	Odwie nie	Odwie nie na szrot-Przemysłowe	Obuwie gumie	Obuwie dlatne wzmacniono skóra	Obuwie skóra	Obuwie dlatne wzmacniono skóra	Obuwie skóra	Obuwie dlatne wzmacniono skóra	Obuwie skóra	Obuwie dlatne wzmacniono skóra	Obuwie skóra	Obuwie dlatne wzmacniono skóra
1	Monte r i pomocnik	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
2	Kierownik oddziału tereno-wo-ego Kierownik stacji obsługi	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
3	Kontroler techniczny i ma-ster	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
4	Pracownik (bluszcz, do-ko-ny, lakiernik, spolarz, ta-pecer, kowal, blacharz, spa-wo-woz. itp.)	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
5	Kierownik zajezdni i dyspo-zytor	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
6	Kierowca i pomoc	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
7	Dozorca - strażnik u-umundurowany	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8	Dozorca - strażnik nie umundurowany	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9	Magazyner	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
10	Palacz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

*) o ile pełni funkcję dyspo-zytora

*) przy pracy w temperaturze zaniżonej,

*) w magazynach o tempera- turze zaniżonej

*) do pracy poza sezonem

Załącznik nr 1)
do zarządzenia Nr EH 191-1/58

TABELA TYMCZASOWYCH NORM NALEŻNOŚCI I ZUŻYCIA ODZIEŻY I OBUWIA ROBOCZEGO

dla pracowników zatrudnionych w Państwowym Zakładzie Wydawnictw Lekarskich

Lp	STANOWISKO PRACY	Sorty odzieży i obuwia roboczego												U W A G I
		Ubranie lub kombinzon drehnowy	Ubranie wafowane	Obuwie przemysłowe na skór-gumie	Obuwie filcowe	Czapka zimowa	Czapka letnia	Rękawice wafowane	Rękawice dziane wzmacnione skóra	Plaszcz przeciw-deszczowy	Obuwie przemysłowe na skórze	11	12	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1	Robotnik terenowy	1	2	2	4	2	2	2	-	-	-	-		
2	Magazynier	2	3*)	-	4*)	-	-	-	-	-	-	-	*) w magazynach o temperaturze zan. Zimnej	
3	Kierowca nieumundurowany	1	2	-	4	2	2	-	2	-	2	-		
4	Dozorca, strażnik	1	-	-	4	2	2	2	-	2	-	-		
5	Pracownik centralnego ogrzewania	1	-	-	-	2	-	-	-	-	2	2	*) do pracy poza kopalnią	

Załącznik nr 12
do zarządzenia Nr EH. 191-1/58

TABELA TYM CZASOWYCH NORM NALEŻNOŚCI I ZUŻYCIA ODZIEŻY I OBUWIA ROBOCZEGO

dla pracowników zatrudnionych w Centralnych Warsztatach Napraw i Konserwacji Sprzętu
Medycznego i wojewódzkich bazach naprawy i konserwacji sprzętu medycznego

Lp	STANOWISKO PRACY	Sorty odzieży i obuwia roboczego												U W A G I	
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
		Ubranie lub drelichowy	Ubranie wataniane	Obuwie przemysłowe na skórze gumie	Obuwie licoowe	Rękawice wataniane	Czapka zimowa	Czapka letnia	Rękawice wzmochnione skóra	Obuwie przemysłowe na skórze					
1	2														
1	Robotnik transportowy	1	2	2	4	2	2	2	—	—	2	2	2	—	
2	Kierowca (nieumundurowany)	1	2	—	4	—	2	2	2	2	2	2	2	—	
3	Monter samochodowy	1	2*)	2	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	*) przy pracy w temperaturze zan. 0°C!

TABELA TYMCZASOWYCH NORM NALEŻNOŚCI I ZUŻYCIA ODZIEŻY I OBUWIA ROBOCZEGO

dla pracowników za rzdniczą w Centralnej Hurtowni Sprzętu Medycznego
i wojewódzkiej przedsiębiorstwa handlu sprzętem inżynierskim

Lp.	STANOWISKO PRACY	Sorty odzieży i obuwia roboczego											UWAGI		
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13			
		Ubranie kombinowane lub drelichowy	Ubranie watowane	Obuwie przemysłowe na skórze	Obuwie przemysłowe gumie	Obuwie przemysłowe na skórze	Obuwie filcowe	Chustka na głowę	Czapka zimowa	Czapka letnia	Płaszcz przeciwdeszczowy	Rękawice watowane	Rekawice watowane	skóra	
1	Robotnik magazynowy, pakowacz, dowoźca	1*)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	
2	Palacz c.o.	1	3	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	
3	Wartownik - dozorca	1	-	-	-	4	-	2	2	2	2	-	-	-	
4	Kierowca	1	2	-	2	4	-	2	2	-	-	-	2	-	
5	Robotnik transportowy, pacowy	1	2	2	-	4	-	2	2	-	-	-	2	-	
6	St. referent transportowy (eksperydytor)	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
7	Referent zaopatrzenia	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	
8	Rzemieśnik i pomoc	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

*) - dla ko-
biety fartuch
(płaszcz)
drelichowy

Załącznik nr 14
do zarządzenia Nr E.H. 191-1/58

WZÓR KARTOTEKI MAGAZYNOWEJ

.....
(imię i nazwisko pracownika)
.....
Nr kol. karty
.....
stanowisko
.....
Odzież i obuwie robocze
.....
Data rozpoczęcia pracy

Lp.	Data wydania	Nr asygnaty	Rodzaj odzieży (obuwia) roboczego	Data wpływu obrusu zużyca	U W A G I

8513

ZWROTY I ZNISZCZENIA

Lp.	Nr asygnaty	Data przyjęcia	Rodzaj odzieży (obuwia) roboczego	U W A G I

